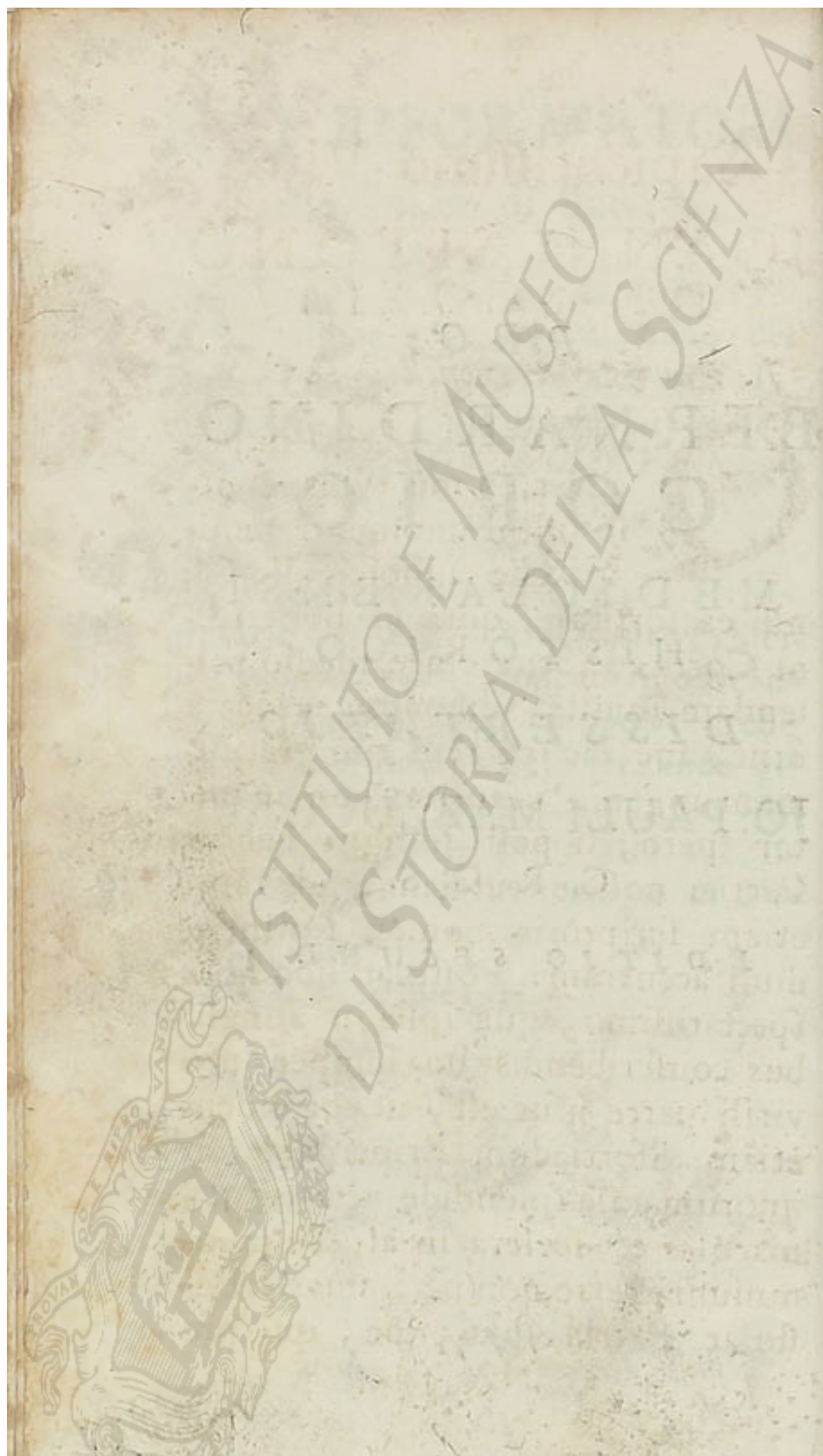

PRO
BERNARDINO
CORIO
MEDIOLANENSI
HISTORICO
DISSERTATIO
JO: PAULI MAZZUCHELI
C. R. C. S.
EDITIO SECUNDA.

Sapientissimo Viro
 JOANNI SITONO
 DE SCOTIA

Jo: Paulus Mazzucheli C. R. C. S.

QUoniam in libello nuper
 adversus me typis emis-
 so nihil momenti peni-
 tus esse agnoscis V. Cl.
 nisi ea forsitan, quæ ad Bernardi-
 ni Corii auctoritatem e medio tol-
 lendam injuste admodum evocata
 sunt, me idcirco rem tuo gratissi-
 mam ingenio facturum non inani-
 ter spero, si post indigne habitæ
 Patriæ nostræ tutelam, ad tanti
 etiam scriptoris nomen sustinen-
 dum accurram. Postulat hoc fides
 spectatissima, qua ipse in annali-
 bus conscribendis ita semper pro
 virili parte usus est, ut eorundem
 etiam Sfortiadum Principum, in
 quorum aula splendide versabatur,
 maculas & scelera in aspectum o-
 mnium efferre non pertimuerit. Pos-
 tulat Patria ipsa, ne, qui pro

4 *Jo: Pauli Mazzucbeli*

æternanda ejus gloria se studiis ac laboribus totos devovere, & pene interemti sunt, impune ab adversariis post mortem lacerentur, quasi non responsuri. Sed cum hæc posterorum gratia potius, quam præsentium sint mihi literis demandanda, expedit oblatam scribendi occasionem breviter simul, ac dilucide attingere; tum necui unquam tædio meus iste qualiscumque labor futurus sit, tum ne ejus olim divinandæ necessitas aliis injungatur. In dissertatione itaque apologetica tres circiter abhinc menses edita, recuperandi ergo laribus nostris alterius Romæ cognomen tum, abunde satis ostendi epigramma illud, quod in Regia Papiensi Urbe ad caput Ticini Pontis nunc legitur, insculptum fuisse anno 1359. jussu Principis Galeatii secundi Vicecomitis, cum exaratum antiquitus in Romanæ Mediolanensis Portæ superliminari exstaret. Hinc Corium notæ jampridem fidelitatis scriptorem ab insigni I. C. Antonio Gatto in Gym. Ticin.

Dissertatio. 5

Ticin. hist. cap. I. inclementer acceptum vindicare ac tutari conatus sum, quod illis super versibus ea plane, pro imposito sibi historici munere, enarraverit, quæ ipse mox indicavi, & quibus inter Papienses, licet rerum Patriæ suæ non amantissimos minus quam peritissimos, nemo per annos ducentos & novem refragari unquam auditus est. In hac vero lite pertractanda ita me gessi, ut nihil magis cordi fuerit mihi, quam summam erga eum, a quo paucissimis in rebus, & pro Patria tantum dissentiebam, existimationem ostendere, atque ab iis omnibus penitus abstinere, quæ agrestium hominum mores præferunt, & jurgia sapiunt, quibus viles e trivio mulierculæ tantopere superbiunt. In spe siquidem eram me a literato viro non dissimili omnino ratione habendum esse, siquid fortassis pro ingenio suo unquam reponere voluisset: fortassis inquam, cum res, in qua scribenda versatus sum, tota a vertice ad calcem

6 *Jo: Pauli Mazzucheli*

de facto sit, & insuper adeo per se clara, ut de ipsa profecto disputari nequeat Philosophorum more ferram eandem continue reciprocantium. At inimicus homo *libelli auctor*, quisquis is est, male tectus tamen, ita contra me exarsit, ut cæli, terræque oblitus injurias omnes, convicia, ac maledicta undequaque evomuerit, eademum quoque, quæ ad personam, nihil omnino ad rem spectant, insolentissime effutiens. Quo in genere eum semper ante me collocari non tantum patiar, verum etiam gloriabor, cum aliud vitæ meæ institutum sit, nec artem hanc unquam professus sim, qua vel Gottescalchus ipse deflenda prædestinatianorum hæresi, aliisque miserrime infectus eminuit. In Carisiacam enim Synodum adductus, ut pro suis palam, quod reapse egit, opinionibus longe lateque differeret, cum nihil amplius tandem haberet, quo satis Patribus facere posset, furiis quasi agitatus in singulorum contumelias erupit, teste
Hinc-

Dissertatio. 7

Hincmaro in epistola ad Amulum
 Archiepiscopum Lugdunensem.

Quod autem hic impugnare ag-
 gredior, illud est, quod libelli p. 6.
 7. & 8. adversus me quodammodo
 Majestatis reum impetu plusquam
 præcipiti conscribillatum occurrit:
 „ Estosis tamen, Gattum voluisse
 „ Corium mendacem scriptorem,
 „ & dubiæ fidei in illo loco. No-
 „ vane fortassis hæc erant, igno-
 „ ta forte te doctioribus Parenti-
 „ bus nostris, Avis, Abavis? non
 „ sane. Alias contra Corium hæc
 „ accusatio proposita, & quidem
 „ non clam, nec apud Indos;
 „ sed in Italia; quodve amplius
 „ est, coram Principe, coram Se-
 „ natu nostro, Patribus nostris le-
 „ gentibus, nec repugnantibus;
 „ neque hæc scripta contra Co-
 „ rium prolata ab homine ne-
 „ quam, vel Historicorum vel tem-
 „ porum ignaro; sed ab Episco-
 „ po doctissimo, eruditissimo: uno
 „ verbo a Hieronymo Vida, cu-
 „ jus tu scripta dissimulans, quæ
 „ tecum forte non faciunt, actio-

8 *Jo: Pauli Mazzucheli*

» nis tertiæ contra Papienses laci-
 » niam refers, omiffa actione pri-
 » ma, quæ licet apud me parum
 » fidei habeant, Vidæ exclamatio-
 » nes, in eum tamen, ut mihi vi-
 » detur, detorquendus erat cala-
 » mus tuus, & eruditi Sito-
 » ni nostri, quod ut aliquando
 » efficiatis dictæ Orationis primæ
 » laciniam vobis transcribo. *Aje-
 bant enim nescio quem recentem rerum
 scriptorem (Coriarium si recte memi-
 ni nominant) qui Mediolanensium an-
 nales conscribit &c. Nunquam ego in-
 genue fateor judices legeram istos an-
 nales, quos meo deinde jussu familiares
 mei ad me attulerunt; nihil mihi longius
 fuit, quam exploratum habere, quanta
 esset scriptoris dignitas, quodve scriptio-
 nis genus, ut deinde judicare possem,
 quanta ejus dictis fides, & auctoritas
 deberetur. Sumsi librum in manus. Dii
 magni horribilem, ac novam historiarum
 congeriem. Ad primæ paginae aspectum
 coborrui, dum latine saltem scriptam
 historiam expecto, incido in verba,
 quorum usus vulgaris, ut a nutrice
 loqui ille didicerat, nec ea quidem
 val-*

Dissertatio. 9

valde bona ; visus sum mihi audire hominem loquentem ex eorum genere , qui ad nos ex Vallis Tellinae tabernaculis frequentes venire solent , ut se minuta mercedula nobis locent ad deferenda onera omnibus expositi . Pergo , ut possum , ulterius legendo , & vim mihi metipsi quodammodo affero . Dii immortales , quo stomacho , quanta nausea &c. non potui fateor durare , quo usque ad locum pervenirem . Legant quibus est ferreus stomachus , quive hoc genere eloquentiae delectantur . Nam quis est iste Coriarius homo novus , recensque scriptor , ut ejus dictis aut scriptis opus sit tantum fidei adhiberi ? atqui dicent : scripsit annales , quasi vero omnium annalibus debeat fides . Quid si illi essent hominis novi , recentisque scriptoris , quem plerique vestrum judices videre potuissetis istiusmodi res scribentem ? Quid si hominis idiota , illiterati , stupidi omnia perverse , praepostereque scribentis , sine ulla arte , sine usu , sine legibus , sine ratione , in summa rerum omnium ignoracione versantis , usque eo ut se ipsum quoque ignoraret &c.

10 *Jo: Pauli Mazzucheli*

*Ponit enim saepe Poetae alicujus fig-
menta pro historia rerum gestarum,
eisque fidem adjungit, ut Veneris ad-
ventum in Italiam cum toto amorum
comitatu, ostenditque se plane ignora-
re alias in poemate, alias in histo-
ria observandas esse leges &c. Quam
sublestæ fidei sit, ac plane metuen-
dus libelli auctor vel ex hoc facile
cognoscere potes, eruditissime Si-
tone, quod integrum Hieronymi
Vidæ textum lectoribus nequaquam
exhibet, sed plurima, & non semel,
de industria, commodaque machi-
nationi suæ dexteritate basilicè præ-
tervehit; nequis scilicet irarum cau-
sam deprehendat, qua in laudatissi-
mum Corii nomen ultra urbanitatis,
rationis, veritatisque limites grassa-
tus est Cremonensis Declamator, &
illico per se videat nullo prorsus ha-
benda loco esse jurgia illa, quæ so-
la declamandi, seu verius debacchan-
di licentia, ac extremo, post ma-
gnam vim auri argentique consum-
tam, perdendi causam metu in
vulgus, & ad æternam posteritatis
totius nauseam effusa sunt.*

Cum

Dissertatio. II

Cum ea igitur celeberrima lis exardderet, qua per annos plurimos coram Excellentissimo Mediolanensi Senatu Cremona & Pavia inter se vehementer rixatæ sunt, ut quæque tandem sibi primum in Insubriæ Provincia locum post Patriam nostram assereret, recepta jam tum apud omnes Bernardini Corii auctoritate se tutos invictosque adversus æmulam urbem Ticinenses præstabant, scribentis p. 4. Hist. Mediol. Paviæ secundum a Mediolano locum obtigisse in regio augustoque Joannis Galeatii funere primi Mediol. Ducis vita functi anno 1402. pridie nonas Septembris. Hoc autem exemplum vix credi potest, quantum per se ipsum solum negotii facefferet Cremonensibus, & ad desperandam elite victoriam prorsus adigeret, cum validas alioqui, nec contemnendas profecto sua ex parte rationes haberent. Quamobrem M. Hieronymus Vida Albæ Ligurum Episcopus, octogesimum jam ætatis annum agens, cum sibi demandatum

12 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 tuendæ Cremonæ munus læto ani-
 mo, & maxima quæque speranti
 suscepisset, in extirpandam ac fun-
 ditus tollendam Corii auctoritatem
 se, quantum viribus eniti poterat,
 totum convertit. Hinc injurias
 omnes, dicteria, contumelias, jur-
 gia, derisiones, & quidquid gra-
 viori adhuc nomine censendum ve-
 nit, adversus optimam sinceri adeo
 scriptoris famam inficetissime evo-
 muit, subdens tamen iterum ac
 tertio, ne forsitan bellua videre-
 tur, quid in causa esset, cur ani-
 mus suus jam senio fatiscens tanta
 in dicendo ebulliret iracundia,
 quod vafer admodum *libelli auctor*
 semper silentio involvere ac præ-
 termittere in rem suam esse, ma-
 xime duxit, necui unquam dolo-
 ris ejus argumentum pateret, pa-
 lamque fieret repente, quæ fides
 ipsi in hujusmodi jocos, conviciis,
 & ineptiis adhibenda. Scribit itaque
 furenti bile correptus senex: *Aje-*
bant enim nescio quem recentem rerum
scriptorem (Coriarium, si recte me-
nini, nominant) qui Mediolanensium
anna-

Dissertatio. 13

annales conscribit, attestari in exe-
quiis Joannis Galeatii Vicecomitis
Mediolanensium Ducis, inter civita-
tum Legatos, qui ex tota provincia
convenerant ad comitandum, honestan-
dumque funus, principem locum Pa-
pienses præ nostris tenuisse. Nunquam
ego, ingenue fateor, iudices &c. Ea-
dem inferius repetit Cremonen-
sium Declamator, quæ iterum fi-
delis libelli auctor, amicus noster
omittit elegantissimo illo schema-
te, latini figuram vocant, & ce-
tera. Tertio etiam more suo ex-
clamat in rabiem magis magisque
versus Hieronymus Vida: Ponit
enim sæpe poetæ alicujus figmenta pro
historia rerum gestarum, eisque fidem
adjungit, ut Veneris adventum in I-
taliâ cum toto amorum comitatu,
ostenditque se plane ignorare alias
in poemate, alias in historia ob-
servandas esse leges. Quid? Non-
ne quoque fieri potuit, ut ea,
quæ pertinent ad istas exequias,
expiscatus fuerit ab aliquo Papien-
si, qui piaculum esse non duxe-
rit aliquid pro patria mentiri?
 præ-

14 *Jo: Pauli Mazzucheli*
praesertim cum intelligam eam vil-
lam, in qua isti annales confecti fue-
runt, non multum disjungi ab agro
Papiensi.

Quotquot igitur injuriarum ab
 octogenario vate, ultra aras, pa-
 triæ amante passus est Corius,
 quotquot appetitus insulse ac per-
 summum nefas ludibriis fuit, quot-
 quot denique currente anno 1550.
 inhumaniter nimis acceptus pertu-
 lit maledicta, ea propter Papien-
 ses tantummodo, non aliorum er-
 go, omnia penitus subiit, quibus
 explorata auctoritate sua mirum
 quam præsto fuerit, ut Cremonen-
 sibus fortiter ac gloriose obfiste-
 rent, & ne unquam in causa victi
 caderent, ex qua tota Regiæ ur-
 bis gloria pendeat. Sed quæ inau-
 dita novissimi hujus Papiensium
 rerum scriptoris barbaries? Quæ
 pudenda ingrati animi labes? Quæ
 execranda istius hominis indoles?
 Uti nunciis omino jurgiis ac con-
 tumeliis prorsus ad immortalem
 Corii famam delendam, quibus ob
 Ticinenses dumtaxat oneratus Co-
 rius

Dissertatio .

15

rius fuit, & in os ejus modo impingere ac recantare, ut grandia & dissoluta nondum argumenta, injurias illas, quas non alio crimine subiit optimus eques, quam quod summo Papiensium bono diligentissimum, pro officii sui partibus, in enarrando Joannis Galeatii funere se gessit. Pejoribus sane conviciis & opprobriis longe majoribus discerptus fuit Episcopus Vida ab Historicorum Ticinensium Principe Bernardo Sacco, qui eum postulare non erubuit, ac vocitare hominem jactabundum, somniatorem, rerum historicarum imperitissimum, ingratum, mendacem omnino, invidum, maledicum, calumniatorem, profugum ab Ecclesia, juris humani expertem, atque hæreticorum occidentalium Imperatorum fautorem. Sed quod nefandum scelus esset, & laqueo dignum, si quis modo Cremonensium rerum scriptor ac laudator, ad obscurandum Hieronymi Vidæ nomen, memorata omnia convicia in ipsum temere vibraret, quæ non

16 *Jo: Pauli Mazzucheli*

non alia sane de causa, anno 1565. in historiae Sacci editione, inclutus vates ille, nonagesimum & quintum jam ætatis annum ingressus, audivit, quam pro defenso, licet effrenate nimis, adversus Regii Ticini jura Cremonæ principatu? Quibus etiam maledictis, fanis, ac derisionibus acceptus non fuit celeberrimus Julius Nigronus, dum in asserenda Sanctissimi Ignatii Loyolæ constantia se totum adeo posuit, ut extremum quoque vitæ alitum tam religiosæ causæ donarit? Sed quæ malesana, immo & stygia feritas esset, si quis nunc Societatis Jesu rerum historicus jurgia ea in Nigronum ab æmulis jam effusa, iterum contra eum revocaret, ac prælo ut vera committeret, quæ nunquam profecto passus esset, si veluti muta bellua ad contemptum gloriosissimi sui Ordinis vitam silentio transigere voluisset? In hoc autem nefas, quo nil execrabilius, nemo quidem scriptorum ab orbe condito procubuit unquam; nec sane futu-

futuris omnibus seculis casurus est, cum docente natura ipsa unusquisque, nisi stolidus animus & læsa iudicandi vis excusarent, res domi suæ vehementissime diligat, illosque, qui pro eadem semel adversus hostes steterunt, acriter contra acceptas injurias semper ac semper propugnet, ut cum primis jam pro Nigrono validissime præstitit Joannes Rho, & pro Hieronymo Vida Franciscus Arifius Cremonensium literatorum vindex eruditissimus. Solus hic *libelli auctor*, velut humani generis totius appendix, seu potius communem extra scriptorum omnium naturam projectus, cum se Papiensium rerum historicum simulet, in Corium, cujus probata auctoritas olim pro Papiensibus adeo feliciter pugnavit, inaudito ingrati animi exemplo desævit, dum eas, quasi Echo, iisdem prorsus verbis injurias ac contumelias repetit, typisque excussas in omnium manus effundit, & Sapientissimum Mediolanensem Senatam ipsis haud repu-

18 *Jo: Pauli Mazzucheli*

pugnasse prodit, quas certo certius nullo unquam tempore subiisset eximius nostrorum annalium parens, nisi ea literis consignasset, quæ Ticinensium causam tam firmiter stitere, ut nullo amplius argumento concuti potuerit. Sic olim, inhorrente natura tota,
Pro benefactis vinxerunt Agamemnona Graji.

Et perfida Hebræorum natio pro innumeris ab humanæ salutis reparatore acceptis beneficiis grates ipsi tandem lapidibus abunde persolvit.

Verum si *libelli auctor* antiquas illas, vel, ut fanius loquar, antiquatas hodierna die injurias revocare ausus est, & ex promeritæ oblivionis tenebris omnes de integro excitare, quas Cremonensis Declamator centum sexaginta & duobus abhinc annis in Corium rabidissime egeffit, cur non etiam aliqua ex parte breviter, vel uno tantum verbo, indicavit, quæ Julius Salernus Ticinensis insequenti anno 1551. pro scriptis Corii
 vin-

vindicandis adamussim elato iracundia feni illi reposuit? An divulgandis solummodo contumeliis studet, quibus aliquando majores nostri ab hostibus effecti sunt, & ab audiendis ferendisque diffugit rationibus, quibus eorum fama non in integrum modo restituta, verum etiam aucta per quam maxime fuit? Longum sane mihi esset, & nimius merito viderer, si verba, quæ ea super re copiosissime in Oratione prima pro Papiensibus habuit Salernus, vellem hic singillatim omnia referre, cum plurimas impleant paginas. Aliqua tamen exscribere, necesse penitus habeo, eaque maxime, sine quibus causa paullulum saltem deferri nequit: reliqua vero intelligere cupienti facilis patebit aditus penes humanissimos & doctissimos Cistercienses Monachos S. Ambr. Mediol. qui Orationes illas in nobili Bibliotheca sua manuscriptas asservant. En igitur ut declamando respondit Vidæ laudatus Salernus: *Venio nunc ad illud fundamentum,*

20 Jo: Pauli Mazzucheli
 tum, quod Cremonenses cum negare
 non possent, ad id extremum descen-
 derunt, ut irridere conarentur. Fuit
 Patrum nostrorum memoria hujus Ur-
 bis civis Bernardinus Corius, vir &
 domi suæ nobilis, & Principibus in
 primis carus, quippe qui esset Ludo-
 vico Sfortiæ a secretis; hic historiam
 & multo labore, & magna industria
 orsus, ab hujus urbis primordiis ad
 sua usque tempora perpetuo ductu scri-
 psit. & infra. Sed quæ erant recen-
 tiora, in iis & inquirendis diligen-
 tiam non mediocrem, & tradendis
 sedulitatem ac integritatem suam o-
 mnibus probavit. Quapropter nemo est
 etiam ex doctis, qui in earum rerum
 cognitione certiores auctores requirat.
 Nam cum nulla ei causa esset ut
 mentiretur, erat certissima causa ut
 scire posset, quod & in Principis au-
 la cum auctoritate versaretur, & ex
 publicis privatisque Ducum commen-
 tariis cognoscendi, quæ acta essent,
 facultatem haberet. & paulo post
 inferius. Hic igitur cum Jo: Ga-
 leatii maximi Ducis, qui late a Tri-
 dentinis usque alpibus ad extremos
 Etru-

*Etruriæ fines imperium propagarat ,
 funus non tam ipse narraret , quam
 ex commentario Principis exscriberet :
 omnesque urbes commemoraret , quæ
 legationes ad cohonestandas exequias
 misissent , scriberetque etiam , quem
 quæque urbs locum tenuisset , cum qui
 illustrior honorificentiorque post Medio-
 lanum esset locus , Ticinensi assignatum
 sine ulla cujusque controversia tradit .
 Facit hominis nobilitas , familiæque
 splendor , ut mihi de re nota , minus
 multa apud vos dicenda putem . Qua-
 re non ero prolixus , ut ad id respon-
 deam , quod Cremonenses eum hanc
 gratiam dedisse Papiensibus dixerunt ,
 quoniam in eorum agro prædium ha-
 beret , in quo historiam scripsit . Vos
 enim eum nihil unquam in Ticinensi
 possedisse , sed Comensi via xx. lapi-
 de ab urbe hac , rus habuisse , in quo
 id operis confecerit , omnes scitis . Il-
 lis ergo solum duobus capitibus re-
 spondebo , in quibus jaçtare se Cremo-
 nenses vidi ; negant enim primo huic
 auctori credendum esse , quod plera-
 que fabulosa in earum rerum , quæ
 vetustissimæ sunt , commemoratione ad-
 mi-*

22 Jo: Pauli Mazzucheli
miscuerit, tum vero ineptias eloquutionis, sermonisque sordes irrident, cum, qui tam ineleganter loquutus sit, dignum non putant, cujus ratio apud doctos viros habeatur. Quin etiam, si Diis placet, videtur ajunt ex val-
lis tellina incolis esse. Ego vero P. in antiquis rebus commemorandis aliquid a Corio requiri posse non nego: sed hanc ille gratiam Sicardo Cremonensi debet. Quae enim eo reprehendunt de Veneris adventu in Italia, de amorum comitatu, ea Sicardo accepta refert: fidemque suam non adstringit. Deinde post multa: Sermonis vero orationisque inelegantiam in judicio objicere prorsus novum est atque inusitatum. Quid hoc est obsecro? Non placet cujusque testimonium recipi, qui eleganter politeque non loquatur? Faciam opinor quod Cassium Severum clarissimum oratorem in judicio fecisse proditum est: quum adversarius clienti suo solæcissimum factum exprobrare non cessaret, dilationem, inquit, a vobis petam, dum grammaticum adhibere possim, quando adversarii non de jure, sed
de

Dissertatio. 23

de soleccismo controversiam movent .
 Sed eos tamen quid hoc juvet non vi-
 deo . Primum enim ut maxime pec-
 catum sit Corii in eo nulla culpa est ,
 iis verbis est usus , iis loquendi mo-
 dis , quibus etate sua utebantur vi-
 ri non imperiti ; neque enim etruscam
 facundiam adhuc nostrates homines
 norant , Petrarcam , Boccacium vo-
 luptatis potius gratia , quam imitan-
 di studio legebant . Ita ille , quod
 suum erat , diligentiam fidemque in
 historia scribenda adhibuit , quod im-
 mutare non poterat , popularem loquen-
 di usum retinuit . Et inferius . Nos
 ita erimus delicati , ut Bernardini
 Corii patrio sermone offendamur , ita
 morosi , ut qui paulo inelegantius lo-
 quatur , ei credi non oportere existi-
 memus ? His aliisque plurimis ob-
 viam itum olim , factumque satis
 Cremonensem Declamatori , &
 quidem non clam (ut elegantissi-
 mis adve farii phrasibus utar) nec
 apud Indos , sed in Italia , quodve
 amplius est , coram Principe , co-
 ram Senatu nostro , Patribus no-
 stris legentibus , nec repugnantibus ,
 - bus ,

24 *Jo: Pauli Mazzucheli*

bus, imo annuentibus, ut æquum
 erat: neque hæc scripta contra Vi-
 dam prolata ab homine nequam,
 vel Historicorum, vel temporum
 ignaro, sed ab Oratore doctissi-
 mo: uno verbo ab Julio Salerno
 equite Papiensi, cujus scripta dis-
 simulat libelli auctor, seu verius
 ignorat, licet se Historiarum Pa-
 piensium quasi Deum effingat, &
 in Patria nostra rimari quoque in-
 visibilia gloriatur, cum contra,
 leporum instar, apertis oculis
 somniet, quin & per egregie utrin-
 que talpa forsitan cæcior nihil a-
 spiciat. Sic lupus olim, ut Stepha-
 nus Berithius narrat, se circum
 undique apud feras Doctorem esse
 jactitabat, quo rumore mirum pro-
 fecto quantum tota bestiarum Res-
 publica superba rictu incederet,
 cum nullum unquam e cœtu suo
 Doctoris laurea insignitum habuif-
 set. Quamobrem a Leone ad con-
 siliium enixissime quondam vocatus
 fuit, ut communi prospiciendæ uti-
 litati presto foret excellenti doctri-
 na sua, qua tesqua, nemora, &
 mon-

Dissertatio. 25

montium cacumina adeo refonabant. Verum auditis lupo intente ac serio rebus omnibus, de quibus habenda consultatio erat, cum quid delphico dignum ab ejus ore procul dubio expectaretur respondit tandem se non juris doctorem esse, at medicinæ. Hæsit talibus dictis attonitus Leo, similisque alta cogitanti: non multo tamen post graviter ipse ex stomacho laborans jussit lupo accersiri, qui primo, ut sui conscius ingenii, moras necesse studuit, at tandem ire coactus præcepit Leoni, ut ad extremum usque nulla interjecta mora, sibi ungues præscinderet, si ab eo liberari morbo quam citissime cupiebat. Quid tamen hoc, exclamat Leo, cum stomachi dolore? subitaque correptus iracundia ungues in lupo injecit, totumque momento pene temporis decorticavit. Ita miser lupo nec juris, nec medicinæ Doctor jactantiæ suæ pœnas, amissis pelle & ossibus, persolvit.

Ceterum quot quantique scripto-
Opusc. Tom. IX. B rum

26 *Jo: Pauli Mazzucheli*

rum celeberrimi pessimis habiti sunt
Iudibriis, & contumeliis sævissime
lacerati ab effrena nonnullorum
maledicentia, qui vel pompatico
efferebantur ingenio, neminem
prorsus, extra se, aliquo in nu-
mero putantes, vel hostili nimium
animo sese in illos gerebant, quo-
rum ne nomen quidem audire po-
terant, quin statim furore excan-
descerent, atque manifestæ impro-
bitatis voces erumperent. Quis
eloquentior Cicerone haberi potest?
Quis Virgilio admirabilior? Quis
grandior Livio, ut de aliis ætatis
aureæ scriptoribus taceam. Non
defuit tamen olim Asinius Pollio,
qui, cum sibi solus Romane loqui
ac scribere videretur, divinum Ci-
ceronis stylum contemptui duce-
bat, & in commendatissimo Vir-
gili carmine Mantuanitatem quam-
dam animadvertere se profiteba-
tur, uti in eximiis Livii annali-
bus Patavinitatem, quasi odore
tantum, deprehendi quoque ab in-
genio suo effutiebatur. Vetera ta-
men fortasse nimium hæc, nec o-
mnibus

28 Jo: Pauli Mazzucheli
 excellentissimus scriptor, & pauaucis-
 simis antiquorum Historicorum, re-
 centium nemini gravitate sermonis,
 sententiarum pondere, ratiocinatio-
 num circumspectione postponendus,
 plerisque eximiis anteponendus. Ni-
 hilominus Claudius Verderius in
 Auctorum censione his tanti vi-
 ri nomen acerrime verbis crimi-
 natur: *Ex Italis superest Guic-
 ciardinus, qui (relinquo quod in
 quamplurimis Historici partes igno-
 ravit) tam frigide, invitique Gal-
 lorum victorias, & gloriam narrat
 &c. Dum videt Carolo octavo totam
 Italiam ab alpibus ad Neapolim ne-
 mine prorsus obsistente occupanti, vi-
 ctoriam absque suspicione falsi adimi
 non posse, in Gallorum quorundam
 militum internecone paucorumque qua
 sine victoria obtineri non potuit, to-
 tus est, magnam eam appellans stra-
 gem: Carolo tamen agri dominium
 superstuisse diffiteri non ausus est. Sed
 quæ de victoribus strages fieri potuit?
 Si de suis sermonem instituit, eis sem-
 per plus meriti attribuit, & regionis
 laudes magis, quam suæ gentis res
 gestas*

Dissertatio. 29

gestas persequitur, unde maxima laus ducenda est. Excelluit etiam Paulus Jovius Novocomensis, Nuceriæ Episcopus in rerum gestarum memoriis digerendis, cujus licet fides non æque rata omnium calculis habeatur, spectanda tamen ejus latinæ linguæ nobilitas ita unicuique admirationi est, ut Alciatus Tacito quoque præferendum hac in parte Jovium crediderit, & Leo X. Pontifex maximus palam, astantibus sibi plurimis tum Cardinalibus, tum Principum Legatis professus sit se nihil penitus Jovii scriptis, post Livium, elegantius unquam & copiosius pervolutasse, ut in Hist. Patr. lib. 2. pag. 232. Benedictus Jovius luculenter enarrat. Roland. Maref. tamen epist. lib. 1. epist. 1. invito tanti Pontificis, & Alciati, atque aliorum sexcentum applausu exclamat: *Paulus Jovius mihi nequaquam ea existimatione, quam vulgo habet, dignus esse videtur. Quantum enim sentio, non bonus est Historiæ scriptor, nec judicio satis valet: qui si vernacule*

30 Jo: Pauli Mazzucheli
cule scripsisset, nullo in numero haberetur. Latinus enim sermo quasi fucus quidam labes illius multas contegit: qui prima specie elegans videtur, nam belle sonat, & quibusdam imponit, mihi non item. Vix enim latinus est, certe minime purus, totusque idiotismis scatet; nihil fere proprie affert, sed plerumque periphrasticos loquitur, nec pene ulla vox est sine epitheto. Supereminuit quoque in historicarum rerum, antiquarumque maxime Romanæ Gentis cognitione Carolus Sigonius Mutinensis, adeo ut Jo: Matthæus Toscanus, Mediolanensis eques, in Pello Italiæ num. 183. scriptum reliquerit: *Totius antiquitatis peritiorum nec nostra secula, nec priora tulisse, si affirmem, facile me iis probaturum sententiam nostram confido, ad quorum manus latina ejus monumenta pervenerint, ut Fasti, & de antiquo jure Romanorum, & de veteribus provinciis.* Contra tamen Antonius Bendinellius Lucensis in Africani Minoris vitæ libro innumeros prope errores colligit, in quos
per

Dissertatio. 31

per summam ignorantiam prolapsum esse Sigonium contendit, deinde eo pseudocritico Robortello hæc virulenta nimis ac rusticana in egregium virum illum transcribit: *Vis o doctissime literator, ut edam insulsam illam tuam versionem Orationis Demosthenis in Philippum, quæ Mutinæ impressa est, & errata tam multa, quæ Bordinellius Lucensis vir eruditissimus, & optimus collegit, & in Dialogi formam redegit multo sane meliorem, quam tu in illo tuo insulso libello præscripsisti: certè tibi mos a me gerendus est, transmittam ad impressores, ut quamprimum ab omnibus legi possint. Meministi insulse, ut te coegit Bordinellius, cum suum libellum edidisset, quo Scipionis vita continetur ex antiquis auctoribus collecta, turpiter tacere: & cum illius scripta supillasses, uti soles semper, iudicio multorum damnatus, non erubuiisti quidem, nam erubescere nunquam didicisti, sed ingemuiisti, & frontem percussisti, quod tibi techna non profuisset ulla. Quis autem, nisi vel cerebro miserrime laboret,*

32 *Jo: Pauli Mazzucheli*

vel odio plusquam vatiniano in eosdem iniquissime nimis jam acceptos scriptores exardeat, hujusmodi judicia aliquo habere in pretio aut loco audebit, cum ab iratis animis, & luridis, hostilibusq; atque insanis erumpant, ut ipsa scribendi forma satis superque vel ipsis insipientibus ostendit, licet apertæ irarum causæ eis non sint, nec esse possint, cum in summa rerum omnium ignoratione versentur. Quare animi tantum gratia, & solius eruditionis ergo, convicia illa apud scriptores percurrenda sunt, non ut in vulgus maligne effundantur ad famam literatissimorum hominum conspurcandam, proinde quasi cunctorum assensu digna, cum a nemine prorsus levissimi quoque judicii vel teruntii fiant.

Hostilem etiam animum induit adversus Corium Hieronymus Vida, non quod mali aliquid in Cremonensium nomen machinatus unquam sit honestissimus ille eques, vel quod ipsos in annalibus nostris
ali-

Dissertatio . 33

in alicujus, licet minimæ, contume-
 lia nota affecerit, sed tantum quod
 posterorum memoriæ, pro officio
 suo, nullius futuræ litis præfagus,
 tradidit principem post Mediola-
 nenses Legatos Ticinensibus locum
 fuisse in celeberrimo Joannis Ga-
 leatii funere deducendo. Quam-
 obrem in Corii stylum rudem &
 impolitum Cremonensis Declama-
 tor ferali percitus iracundia se to-
 tum convertit, quod abs re mihi
 adeo videtur, ut nihil alienius,
 ne cogitatione quidem, effingi pos-
 sit. Nam, cum primi omnium
 Historiam in vulgus emanare jus-
 serint poetæ, rudi etiam inculto-
 que carmine Ennius res Romano-
 rum decem & octo libris complexus
 est, qui & annales inscribuntur,
 nec tamen ullus ab urbe condita
 in Ennium hac super re diras &
 maledicta projecit, dum, ut opti-
 me S. Augustinus lib. 4. de Doctr.
 Christ. cap. 21. monet: *Bonorum
 ingeniorum insignis indoles est in ver-
 bis verum amare, non verba. Quid
 enim prodest clavis aurea, si aperi-*
 re,

34 Jo: Pauli Mazzucheli
 er, quod volumus, non potest? Aut
 quid obest lignea, si hoc potest; quan-
 do nihil querimus, nisi patere, quod
 clausum est? Unde etiam epist. II 6.
 t. 2. ad Cosentium scribens æquif-
 sime ait: Si quid hic incondite, at-
 que inculte dictum legeris, vel si to-
 tum ita esse prospexeris, doctrinæ da
 operam, calamo da veniam. Jure
 igitur in quosdam ventosi ingenii
 homines, qui Nicolaum de Lyra
 ob verborum simplicitatem auda-
 cter nimis arguebant, exclamat
 Trithemius in Tract. de Illus. Script.
 Eccl. Sunt qui eum ob eloquii simpli-
 citatem aestiment contemnendum, qui
 mihi videntur & vani & imperiti.
 Nec aliter sensit Balæus quoque,
 dum in Lib. de Script. Britan. a-
 perte palamque edixit: De verbo-
 rum simplicitate non est quod conque-
 ritentur homines, cum a vocabulis æ-
 stimanda non sit æterni Patris veri-
 tas. Et sane nostratum scriptorum
 nullus Corium ob Etruscæ linguæ
 peritiam, & Liviani styli elegan-
 tiam laudibus exornavit, sed pro-
 pter summam in scribendis rebus
 di-

Dissertatio . 35

diligentiam ac fidem, qua tantum parte, cum cetera rudis sit, ab omnibus etiam bene audit inclytus S. Ambrosii Vitæ scriptor Paulinus, quem semichristianus, vel arianissimo potius, ut aliis placet, laborans Erasmus Fabulinum vocat pro perditorum hominum, & alpestrium, ac montanorum consuetudine, qui causam tandem vicisse putant, si ludere in alieno nomine ipsis contingit. A qua tamen putida ineptia cavere sibi maxime Erasmus debebat, ne Thomæ Stapletono ansam daret ipsum vocandi *murem errantem*, & epigrammatistæ cuidam his jocandi versiculis.

Cur Monachos fratres & claustra relinquis ERASME?

Non misera factum hoc ambitione caret.

Namque latens illic velut in scrobe, vilis ERASMUS,

In lucem, ut videas, ut videre, salis.

Nec optimæ, qua inter historicos merito gaudet Corius, famæ

36 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 obesse potest commentum illud
 poetarum, quod de adventu Ve-
 neris in amplissimas Italiæ regio-
 nes attingit. Nam Livius quoque
 refert boves locutos, infantes se-
 mestres triumphum clamasse, &
 alia his similia: nihilominus Ro-
 manæ Pater historiæ ubique gen-
 tium adhuc habetur, nec licet
 sciolo cuique idcirco, quotiescun-
 que velit, mendacem ac dubiæ fi-
 dei scriptorem Livium criminari,
 præsertim cum hæc, quæ super-
 stitiose refert, prodigia in Ethni-
 co laudem potius mereantur, ut
 probat Gerardus Joannes Vossius
 lib. I. cap. 19. de Hist. Lat. Ab im-
 peritis etiam Sophistis acriter no-
 tatus fuit Synesius Ptolemaidis E-
 piscopus, quod passim scripta sua
 pluribus e poetarum fonte exhau-
 stis fæde conspergeret. At hoc ip-
 se crimen elegantissime diluit in
 libro, quem inscripsit *Dionem*, ad
 Hypatiam magistram suam, Theo-
 nis celeberrimi Mathematici filiam
 misso, rationem ipsi reddens susce-
 pti operis epist. 153. Sozomenus

Dissertatio. 37

pariter vulgatam argonautarum fabulam refert, qui navem argo suis per aliquot stadia humeris transportarunt. Nihilominus figmenti hujus scriptor a Gelasio Romano Pontifice, ut testatur Baronius, non modo rejectus non fuit, sed majoris etiam fidei habitus, quam Eusebius ipse Cæsariensis, ejusque historia longe gravioris ponderis apud eruditissimum Photium credita est, quam illa Socratis Scholastici patria Byzantini: denique in Florentino Concilio, cui interfuit Palæologus Imperator, testimonium Sozomeni non usurpatum solummodo fuit, verum etiam probatum ut Melchior Cano vir incomparabilis asseverat. Corius quoque Hist. Mediol. pag. 2. scribit: *Claudio ingenioso & erudito Poeta vuole che Venere abbandonata Cypro per il mare se ne venesse a Genua al noze de Honorio: & inde per lo apennino descendesse ne li campi di questa citeriore Gallia; dove venendo a la città edificata da Galli secondo Livio: al quale più presto fede: li ha-*
bi.

38 *Jo: Pauli Mazzucheli*

*bitanti si gloriavano avere la pelle de
la lanigera porcha. His autem ver-
bis quis elaboratissimum Corii opus,
quasi Cæciliæ Apocalypsim, aut Mer-
lini fatidica, ex historiarum albo
delendum illico judicare audebit?
Quis dubiæ fidei scriptorem passim
eum, ac pro cujusque arbitrio ap-
pellari posse contendet? Quis de
mendacio, hoc est a veritate ab-
errantes, ubicunque velit, amplif-
simos tanti equitis labores sibi cri-
minari licere effinget? Si hac pro-
fecto lance expendenda sunt bene-
meritorum de literis Veterum, ac
per illustrium virorum scripta, actum
procul dubio de omnibus est, cum
nemo prorsus inter prima quoque
scientiarum capita indicari possit,
qui se hominem esse, haud Deum,
nonnullis aliquando erroribus non
comprobarit. Ceterum immane
quantum toto cælo aberret Hiero-
nymus Vida pro certo habens in
villa parum ab agro Papiensi dis-
sitata scriptos fuisse Corii annales,
cum eos in Niguardæ oppido exa-
ratos, quod Novocomum versus
se-*

le secundo circiter a Mediolano lapi-
 r- de distat, illi etiam apprime sciant,
 s, qui ad nos ex Vallis Tellinæ ta-
 r- bernaculis frequentes venire solent,
 o ut se minuta mercedula nobis lo-
 ? cent ad deferenda onera omnibus
 n expositi. Nec ulli quidem merito
 p- dolere licet cum Vida, si histori-
 le cus noster latino idiomate res pa-
 o- trias non ediderit, præsertim cum
 f- ab ornatissimo equite Josepho Cu-
 i- fano in præf. ad Hist. Corii mo-
 o- nitus jam fuerit lectorum quisque
 e- his verbis: *Nec ei vitio dandum cen-*
 c- *seo, quod vernacula lingua, & ser-*
 n- *mone, quo vulgo utimur, historiam*
 n- *texuerit. Non enim qua quisque lin-*
 e- *gua scripserit, sed an historiarum præ-*
 5- *scripta servaverit intuendum est.* Ar-
 7- guebatur olim etiam divinus vates
 a Ludovicus Ariostus ab immortalis
 e memoria viro Cardinali Bembo,
 - quod latio sermone pangendis ver-
 1- sibus operam suam non daret,
 2- missam ad alios faciens Italicam
 3- linguam, quibus admiranda Vir-
 4- giliï phrasis in promptu adeo non
 5- esset: at ille constanti animo sem-
 per

40 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 per amicissimi Purpurati monitis
 respondebat, se malle primum in-
 ter Italos scriptores esse, quam se-
 cundum inter Latinos. Hac plane
 in opinione Corius etiam vixisse
 aliquibus videtur ex sepulcrali in-
 scriptione, quam Agneti Fagna-
 næ nobilissimæ conjugi suæ posuit
 anno 1500. Niguardæ in Templo
 S. Martini. Primus enim omnium
 ipse vernacula lingua Civitatis no-
 stræ monumenta grandi volumine
 amplexus est, quæ alii latinæ so-
 lum, antiquos Romanorum scri-
 ptores subsecuti, literis consigna-
 rant. Inscriptio autem est.

D. ✠ M.
Agneti Fagnanæ conjugi Amantissimæ
Quæ nata Ann. XXXIII.
Secum Ann. XVII. Men. II.
Di. XXVI. Vixit
Bernardinus Corius M. F. Mediolan.
Ædilis Minor
Qui Patriæ suæ Historiam edidit
Auspiciis Ludovici M. Sf. Insu-
bræ Princip. VII.
P. An. D. MCCCCC.
Quam Romæ Secundus.

Alii

Dissertatio. 41

Alii tamen postrema hæc epitaphii verba aliter interpretantur, nec ipsis quicquam adverfor, cum in hujusmodi rebus liceat omnibus sentire quod velint.

Ut autem ad rem nostram redeamus: potuit siquidem octogenarius Cremonensium Declamator Historicum nostrum injuriis afficere, de styli inelegantia criminari, memoratam Veneris fabulam ipsi exprobrare, atque nobilissimo ejus cognomini ludos facere: at mendacii reum fuisse, erroris scilicet aut oscitationis in describendo maximi Ducis Joannis Galeatii funere, locisque indicandis, quos subjectarum Legati Urbium in honorario funebris ejus pompæ comitatu habuerunt, ostendere medius fidius non potuit: enitentibus præsertim scientissimis Papiensibus, qui, ut videre est in Orat. I. apud Salernum, ex monumentis Corio longe antiquioribus nullum dubitationi penitus locum esse monstrabant iis super, quæ tam accuratus scriptor de Joannis Galeatii exequiis

42 *Jo: Pauli Mazzucheli*

typico prælo commendarat ; adeo
 ut ne si propriis quidem oculis fu-
 nus illud usurpasset , securiori ca-
 lamo aliorum oculis subjicere po-
 tuisset . Anne igitur de Corii fide-
 litate ob hoc tantummodo actum
 esse debet , quod is a longævo ira-
 toque sene mortuus conviciis lace-
 ratus est , & ex tumulto , prope di-
 xerim , erutus , ne manes ejus con-
 quiescerent , quia diligenter ea &
 adamussim enarravit , quæ nulla ra-
 tione silentio præterire fas erat ?
 Verum nonne Busbequium mor-
 tuum nec responsurum invasit quo-
 que Parasitorum Princeps Gargi-
 lius Mamurra , qui publice græ-
 cas literas profitebatur , quas lege-
 re nondum didicerat , ut in ejus
 vita Egidius Menagius sub Marci
 Licinii persona disertissime tradit ?
 Nonne etiam in omnium vel fe-
 minarum vel puerorum manibus
 est adversus præstantissimos quos-
 que ac doctissimos viros diætera e-
 vomere , cum millies quoque sacri-
 legis stygiisque vocibus suprema æ-
 terni Numini Majestas impetratur ?

An-

Dissertatio. 43

Anne Corius ex eorum ordine deji-
 ciendus, qui fidem facere possunt,
 quod a Vida scurriliter sane nimis
 vocatus est Coriarius? Verum non-
 ne & Sanctissimus Pontifex Paulus
 tertius ex Regia Farnesiorum Fa-
 milia a petulantissimo Luthero ap-
 pellatus est Frenesius? Nonne Phi-
 lippus Cluverius, quod Asinium
 Pollionem eundem esse credidit ac
 Asinium Quadratum, dictus est ab
 Isaacio Pontano velut asinus in A-
 sinia Gente locum promereri? Non-
 ne Jacobus Gronovius, exorta qua-
 dam super Livii notis contentio-
 ne, a Raphaele Fabretto nuncu-
 patus est Grunovius? Anne idcir-
 co de præstantissimis hisce viris re-
 clamatum est, & velut humani ge-
 neris ludibria habendi sunt, nec
 testes amplius adhiberi possunt,
 ubi etiam ratio ferat? Ast quam
 ludificabilia & ego, ac Bacchana-
 libus digna hoc in genere repone-
 re facillime possem, si ludere (quod
 Deus avertat) præsertim vellem in
 cognomine, quo libelli auctor di-
 stinctus est a natura, ne sibi, pro-
 pe

44 *Jo: Pauli Mazzucheli*

pe dicerem , in alieno insultando placere nimium ac blandiri aude-
ret . Profecto haud cederem ipsi ,
licet octogenarius non sim , Cre-
monensium Declamatori , qui ta-
men , ut ajebam , injuriis , quan-
tiscunque voluit , historicum no-
strum obruere potuit , mendacem
vero , hoc est a veritate aberran-
tem , fuisse in re , de qua penes
amplissimum Senatum quæstio erat,
nulla unquam potuit via , etsi nul-
lam prorsus intentatam reliquerit .
Immo cognita apertissime verita-
te , quæ luce clarior undique cir-
cum apparebat , finxit se adeo de-
lassatum , & ad stomachum usque
commotum rudi illo scribendi ge-
nere , ut ad locum Corii indicatum
ne pervenire quidem potuerit . Ita
enim exclamat : *Non potui fateor
durare , quousque ad locum perveni-
rem . Legant quibus est ferreus sto-
machus , quive hoc genere eloquentiæ
delectantur .* Nihilominus quo ve-
ram magis , & omnem extra hæsi-
tandi moram , Joannis Galeatii
funeris narrationem Vida agnosce-
bat ,

Dissertatio. 45

bat, eo adhuc magis in Corium invehebatur, concitabatur, perforabat, furebat, debacchabatur. Propter justitiam igitur persecutiones passus est honestissimus Mediolanensium annalium Parens, & injurias, diras, ac maledicta pro veritate mortuus tulit, quam vivens adeo præ ceteris semper dilexit, ut nulla in ejus libris suspicio gratiæ sit, nulla simultatis, nihil studio dictum, nihil suppressum metu, & eorundem Sfortiadum Principum mores ea omnino libertate scripserit, qua ipsi vivere non erubuerunt. Sed quid etiam pro veritate celeberrimus ille Aragoniæ Historicus Hieronymus Surlana non pertulit, tunc cum apud supremum Hispaniarum Consilium accusatus est detecta suis in libris ab ipso Regum quoque vitia, & soli, ac nationis fuisse? Quid pro veritate quoque non exantlavit Hubertus Folietta, cum suis ejectus in exilium a civibus fuit, quod Patriæ vulnera ac remedia liberius patefacere scriptis suis non dubitavit?

Ne-

46 *Jo: Pauli Mazzucheli*

Nemo tamen huc usque, etsi de mentis sanitate disjectus, Folietæ unquam exilium objecit ad fidem ejus libris auctoritatemque perditæ minuendam. Nemo, juratus licet inimicus, sapientissimo Suritæ exprobravit quæstiones adversus ipsum in judicio habitas, ut summam ejus Operum existimationem apud homines labefactaret. Nemo etiam, si unum *libelli auctorem* excipias, convicia, quæ iratus Albæ Ligurum Episcopus evomuit, Bernardino Corio objectare ausus est, ut mendacem aliquando ac dubiæ fidei scriptorem habitum fuisse demonstraret. Immo Hippolytus Estius, Cardinalis Ferrariensis in familiarium suorum numerum exulem Folietam recepit, & omnibus ad extremum usque vitæ diem commodis amantissime fovit. Suritam etiam Joannes Pæz de Castro, & Ambrosius Morales editis apologiis validissime illico ab hostium manibus, omniumque, apud posteros, calumniarum periculo vindicarunt. Corius vero noster non ab uno aut
al-

Dissertatio. 47

altero in pristinam sui famam gloriosissime restitutus est, sed ab urbe tota Ticinensi, quæ in Julium Salernum juvenem annorum viginti sex, civium suorum omnium studia collegit, ut unus pro cunctis, quanta vocis contentione posset, eloqueretur, & ab Hieronymo Vida læsum pro veritate, odii non semel ac injuriarum matre, præstantissimi Corii nomen assereret, qui cunctis Papiensibus tam feliciter stetit, ut lite nunquam concidere possent. Nec mirum alicui esse debet hisce viris, quorum volumina, invita perditorum omnium rabie, adeo terrarum orbis nunc suspicit, Mœcenates & Patronos haud quaquam defuisse. Injuriam etenim, ac infortunia, qualiacunque sint, in quæ non semel lapsos magni nominis scriptores legimus, quod in exarandis historiis a veritate minime discedere voluerunt, ad commiserationem vel thraces ipsos adducunt, & qui de literarum studiis aliquid judicare possunt, ultro libentique
ani-

48 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 animo adversus eorum hostes in arenam descendunt. Unde quo mihi in loco habendus sit novus hic homo *libelli auctor* non satis video, cum in dictariis adversus Corium fœde nimium prolatis totus exultet, & responsionem ad ea tandem aliquando a nobis petat, cum jam abunde responsa dederint Papienses, nec intelligere vult, aut potest non alio sane scelere indignissime a Vida acceptum fuisse Historicum nostrum, quam quod, veracissimus pro more suo, in Joannis Galeatii exequiis describendis non erravit.

De uno tamen Hieronymo Vida conqueri forsitan minime licet, nec piacula omnia in eum solummodo conjicere fas est, si totus præsertim spectetur libellus, quo se tuendæ Cremonensium suorum causæ adversus Ticinenses vehementissime dedit. Tribus enim ejus in actionibus duo nobis enucleate considerata ac sejungenda omnino sunt: Rationes scilicet, & declamatoria dicendi forma. Hæc

Dissertatio. 49

tota, mehercule, quanta est, nemini, cui sanum sinciput sit, in ullo pretio habenda; immo potius maxime viis omnibus execranda, ut jam ego in dissertatione prima semel iterumque pro re nata exercitissime præstiti. Illæ vero tanti faciendæ sunt, quantum veritatis candor assentitur, & libero præjudiciis animo fierent: nec primo statim aspectui, quem præseferunt, acquiescendum, sed intus serio inspiciendæ, ne chamæleontem, ut anonymus quidam peripateticæ Philosophiæ cultor, pro camelo egregie accipiamus. Rationum autem saltem omnium, judicio meo, auctor non est Episcopus Vida, sed dispositionis siquidem, ac styli, & elocutionis, quibus indutæ se se oculis nostris videndas exhibent in libello Cremonæ prius impresso anno 1550., postea Parisiis etiam, Jacobi Antonii Bevilaquæ opera, anno 1562. Etenim cum plurimæ, ut vocant, allegationes ea in causa longo annorum spatio a viris jurisperitissimis habitæ fuif-

50 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 sent, placuit tandem Cremonensi
 Urbi, inter alia, ejusmodi quo-
 que scripta omnia ad Hierony-
 mum Vidam civem suum Albam
 transmitti, ut in elegantem ali-
 quam & copiosam orationem pro
 ingenii sui viribus ea redigere co-
 naretur, quæ typis postea sumtu
 publico mandata, Excellentissimo
 Mediolanensi Senatui exhiberi, ju-
 gique posterorum memoriæ conse-
 crari posset. Quod modo gratis a
 me dici nemo quidem suspicetur,
 cum facile cuique sit Cremonen-
 sium Archivum invisere, atque in
 eo librum consulere *Provisionum* (ita
 enim inscribitur) anni 1549. fol.
 65. in quo spectatissimæ illius Ur-
 bis decretum, & literæ ad Vidam
 datæ adhuc leguntur in hæc verba.

*In Congregat. diei Martis 21. Maji
 1549. habita per Nobiles DD. De-
 putatos Regimini Civitatis Cremo-
 næ inter alia sic fuit ordinatum.*

DEmum exposuit *D. Bartholo-
 meus Oxius qualiter in lite,
 seu*

Dissertatio. 51

seu controversia occasione precedentie
vertente inter Cremonenses, & Pa-
pienses per quam plures literatos hu-
jus Civitatis facta fuerunt diversa
scripturae, & allegata jura in hono-
rem, & gloriam hujus civitatis con-
tra dictos Papienses, quae collectae
fuerunt, ut transmittantur ad Reve-
rendiss. Ep. Albensem, cum quo de
hoc factum fuit verbum nomine istius
Magnif. Communitatis, ut ea redu-
cat in Orationem elegantem in defen-
sionem Patriae, qui obtulit libentissime
elaborare pro Patria, in nulloque de-
ficere juxta vires ingenii sui, quae O-
ratio postquam facta fuerit impressio-
ni danda, ut cunctis innotescat, &
super hoc dandas esse literas praefa-
to Reverendiss. Ep. cum ipsis scri-
pturis.

Ideo praefati Magnifici DD. De-
putati ordinaverunt, & ordinant di-
ctas omnes scripturas transmittendas
esse praefato Reverendiss. Ep. Al-
benfi cum literis Magnif. Communi-
tatis ejus Reverendiss. Dominationem
rogando ut dignetur, & velit facere,
& componere, seu illas reducere in

52 *Jo: Pauli Mazzucheli*
aliquam Orationem elegantem adden-
do, & diminuendo, mutando, &
corrigeno, pro ut sibi melius videbi-
tur, & placuerit pro gloria, & ho-
nore hujus Civitatis, & postquam
ipse illam Orationem composuerit, or-
dinaverunt ut supra, quod imprimi
debeat ad eternam rei memoriam,
& ut omnibus clarius jura, bonos,
& gloria civium Cremonensium eluce-
scant, & cognoscantur, partito posi-
to, & obtento per omnes &c.

Reverendissimo Monsign.

PER la controversia tra la Cit-
 tà nostra, & Pavia de la pre-
 cedentia sapendo quanto la S.V. Re-
 verendiss. ha a petto l' honor della
 commune Patria, mandiamo con que-
 sta nostra per Messo a posta diverse
 scritture, & primamente le ragioni
 dedutte in nome nostro nanti l' Eccell.
 Senato di Milano, poi le ragioni de'
 Pavesi, finalmente diverse cose rac-
 colte per alcuni in favor nostro, onde
 preghiamo sommamente V. S. Reve-
 rendiss., che si voglia degnare di ve-
 der

Dissertatio. 53

der il tutto, e ridurlo come gli pare-
rà in una elegante oratione in defen-
sione dell'honore della Patria, la qual
poi intendemo far imprimere, &
esibirne copia a ciascuno di quello Se-
nato, il quale pare che voglia deci-
dere questa causa quanto più presto,
ne vorressimo mancar dal canto nostro
all'honor publico, & la maggior con-
fidanza, che abbiamo in V. R. S.,
che in ciò esponderà tutte le forze, &
ingegno suo, & oltre gli altri obli-
ghi la Patria principalmente baverà que-
sto a V. R. S., alla quale bacciamo
con debita riverenza la mano.

Da Cremona alli 30. Maggio 1549.

Obligatissimi Servitori

Li Presidenti al governo di Cre-
mona.

Hæc atque alia refert Franciscus
Arisius vir eruditione perrara con-
spicuus tom.2. Crem. Lit. quæ di-
gna omnino videri, ne eorum tem-
porum acta divinando tempus ri-
dicule conteratur. Quotquot igitur
rationes & argumenta pro Cremo-
nensibus plurimorum spatio anno-
rum emissa in lucem fuerunt a vi-

54 *Jo: Pauli Mazzucheli*

ris maxime jurisperitis ; quotquot etiam in adversarios , aliosque adversariis faventes aspere a quibusdam dicta sunt , ea tribus in Declamationibus pro facundiæ suæ placito alligavit Episcopus Vida , qui idcirco dispositionis potius ac verborum , quam rerum auctor dicens est : nec in errorum omnium culpam vocandus , quos omnes profecto ipse , adversus præsertim historiæ fidem ; unde immane quantum exclamet Saccus , non perpetravit , sed bona fide ex aliorum scriptis ad se missis desumpsit . Nonnulla tamen proprio Marte addidisse haudquaquam inficior ; singula vero jurgiis , dictæriis , ac contumeliis fuscæ lateque ultra metas omnes auxisse clarius , quam quod scribendo sim , & uberius inspicitur : adeo ut rationes quodammodo ipsæ , quæ antea ad Senatû delatæ benignis exceptæ auribus fuerant , & ubique gentium commendatæ , sub Vidæ calamo , perinde ac si rationes esse desiissent , ad stomachum , ad querelas ad furorem

Dissertatio. 55

rem nonnullos quoque, nimio tamen furoris æstu percitos, commoverunt. Quamobrem sana mente ac prudentia in Declamationibus iis evolvendis opus est, ne maledicta argumentorum loco habeantur, ut placuit amico nostro, & ratio inter contumelias rejiciatur, ut ab eodem quamprimum etiam fiet, tametsi Isaiaë cap. 5. num. 20. æterna clamitet sapientia Dei: *Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.*

Ast si libelli auctor digladiari mecum fortasse velit, ac evincere more suo illarum Declamationum auctorem ex integro Vidam fuisse, nihilque prorsus ex Jurisperitorum allegationibus, aliorumque scriptis eduxisse, in ejus sententiam libentissime concedo, ne tempore, quo maxime indigeo, de fumo quasi disceptans abuti cogar. Hoc autem unum tantummodo ab ejus, si qua est, humanitate peto, ut seposita paulisper octogenarii illius

56 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 vatis declamatione , attente me-
 cum evolvat quid de Corio fense-
 rint viri eruditionis laude specta-
 tissimi , & quod caput est in re
 nostra , plurimum in historiis exer-
 citati . Legat itaque Josephum Cu-
 fanum inter ætatis suæ literatos
 magni nominis equitem , qui in
 præf. ad ejusdem Corii Historiam
 scribit : *Cum ornatissimus disertissi-
 musque vir Bernardinus Corius diu
 multumque in contexenda tot seculo-
 rum historia evigilaverit , ut nec la-
 boribus pepercerit unquam , nec vigi-
 liis , nec impensis , peragrata ferme
 Italia , ut quod in albo literis com-
 mendaturus esset , perinde atque ge-
 stum fuisset poneretur , qua tandem
 laude a civibus præsertim suis cen-
 sendus putabitur? & inferius . Sed
 hæc laboris sunt : illa vero solertia ,
 Imperatorum , militum , omniumque
 ordinum munia tam æqua lance me-
 tiri , ut nemo in suo genere propria
 laude fraudetur , rerum pondera mo-
 mentaque ea fide referre , ut neque
 ad gratiam supra quicquam , neque
 propter invidiam infra meritum pro-
 la-*

Dissertatio. 57

latum videatur, & quod potissimum a scriptoribus expetitur, facta dictis exaequasse, ut eum profecto ex rerum gestarum scriptoribus, si non antiquissimis illis, quos divinum ingenium, & supra humanam facultatem facundia extra omnem aleam posuit, at recentioribus certe, qui hoc genere delectati sunt, nemini postponendum censuerim. Legat Paulum Jovium, immortale Novocomensis Urbis ornamentum ac decus, qui fervente celebri jam toties memorata Papiensium & Cremonensium lite, in Elogiis Clarorum Virorum pag. 36. apertissime scripsit: *Huic civi suo (scilicet Corio) plurimum profecto Insubres debebunt, qui ingenio labore intercisam, & plane sepultam gravissimarum rerum memoriam diligenter inquirendo, consuendoque ad singularem utilitatem posteris representavit. Fuit enim vir amantissimus Patrie, & nunquam factiosus, minutiarum adeo diligens indagator, ut quum historiae studiosis perutilem, & jucundam afferat voluptatem, nihil morosis & delicatis officiat: Nam in*

58 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 enarrandis rebus, quibus ipse inter-
 fuit, fide & diligentia mirus agno-
 scitur; quando cum in aula splendi-
 de versantem, & ex secretioris Ar-
 chivii copia opportune adjutum nus-
 quam arcana fefellerunt. Legat Ge-
 rardum Joannem Vossium virum
 eloquentia & eruditione sui secu-
 li facile principem qui lib. 3. cap.
 8. de Hist. Lat. fatetur: *Bernar-*
dinus Corius Mediolanensis cum &
 patriæ suæ amans & gloriæ propriæ
 avidus foret, rudi illa quidem, &
 impolita dictione, attamen, ut po-
 tuit, magno sane labore *Chronica re-*
rum Mediolanensium perscripsit: in-
 que rebus sui temporis bona fide non
 solum voluit res consignare, sed etiam
 potuit, ut cui in aula versanti archi-
 va secretiora paterent. Legat *Salva-*
torem Vitalem Sardinensem Ca-
laritanum, qui in *Theatro Trium-*
phali Mediol. Urbis Magnalium
 testatur: *In re literaria consulserunt*
Bernardinus Corius Mediolanensium
rerum vertex, scriptor illustris, præ-
stantissimus, fidelissimus, veracissi-
mus historicus: in cujus Operum ex-
 cel-

cellentia , quæ ipsius memoriam omni
fato superstitem reddiderunt , velut
in claro , & nitido speculo , majorum
imagines & facinora conspiciantur &c.
Legat Natalem Alexandrum in sa-
cra Facultate Parisiensi Doctorem
celeberrimum , qui Hist. Eccl. tom.
8. ait : *Bernardinus Corius Mediola-
nensis , decimo quinto cadente seculo
Chronica Rerum Mediolanensium scri-
bens , de Patria , deque Historia be-
ne meritus est.*

Sed quid alia ex historicorum li-
bris expiscari juvat , si fides , qua
religiosissime semper in scribendo
usus est Corius , in ipsis quoque
judiciis & contentioso , ut ajunt ,
foro non semel , aut bis , aut ter ,
sed millies , & centies millies a
primoribus Insubriæ totius causidi-
cis adhibita fuit , invitis omnibus
rabidissimis Hieronymi Vidæ con-
viciis . Testes hujusce veritatis sunt
infinitæ propemodum , quæ apud
nos typis impressæ circumferuntur ,
allegationes , ut vocant Jurisperi-
ti , cum in Feudorum materia ,
tum in causis Jurispatronatus Cle-

60 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 ricalium Beneficiorum , aliisque
 etiam plurimis in rebus , ex qua-
 rum omnium numero , ne pedem
 efferam domo , duas tantummodo
 innuam , quæ hæc mihi scribenti
 ad manus fortuito sunt , pro Re-
 gio Fisco in lucem emissas anno
 1590. ab Insigni causarum Patrono
 & equite nobilissimo Christophoro
 Conturbio adversus Excellentissi-
 mos Sfortiadas Marchiones Cara-
 vagii . In prima etenim legitur :
De anno 1499. die ultima Augusti
dictus Dux Ludovicus donavit di-
versis diversa bona , & in specie do-
navit dicta bona Villenove Baptiste
Vicecomiti , & bona Cassolii Petro
Gallarato , & hoc probatur ex Chro-
nica Bernardini Coyri , in qua in spe-
cie fit mentio , quod capta civitate A-
lexandrie per Regem Franciæ Ludo-
vicum , quæ capta fuit die vigesima
nona Augusti anni 1499. Dux Ludo-
vicus donavit dicta bona Cassolii No-
vi Petro Gallarato , & attestatur hoc
factum fuisse die ultima Augusti , &
quod die prima Septembris Dux Lu-
dovicus recessit a Civitate Mediolani
iter

Dissertatio: 61

iter agens in partes Germaniæ &c.
 & advertendum quod Coyrus fuit per-
 sona approbata a publico, & quod
 sit verum, mercedem recipiebat a pu-
 blico pro scribendi pro veritate anna-
 libus, quo casu volunt Doctores, quod
 iis omnino credendum sit &c. In al-
 tera vero hæc, quæ sequuntur,
 evolvo: Hoc autem in casu non so-
 lum offuscatur, sed etiam omnino de-
 struitur non ex contraria præsumptio-
 ne, sed ex probationibus, quibus ma-
 nifeste demonstratum fuit, bona præ-
 dicta esse desiisse in bonis dicti Du-
 cis Ludovici ante ipsius mortem,
 quod præsertim tradit Coyrus in ejus
 Chronica apud nos approbatissima,
 scilicet dicta bona fuisse per illum
 Ducem quibusdam Gallaratis & Vi-
 cecomitibus donata, & nulli dubium
 esse debet &c. In actis etiam, com-
 paritionibus vulgo dictis, quæ am-
 plissimo Jurisperitorum, Judicum,
 Equitum, & Comitum Pontificio-
 rum Mediol. Urbis Collegio exhi-
 bentur, quoties qui cooptandus in
 ipsum est, passim, inter cetera
 gravia magis & incorrupta nobili-
 ta-

62 Jo: Pauli Mazzucheli

tatis testimonia, defertur Bernardini Corii fides, delectisque in hujusmodi causarum inquisitione a Judicibus approbatur, non rejicitur, ut Joannis Petri Crescentii Romano Amphiteatro, aliorumque nonnullorum historiis contingeret, si quis iis forsitan uti vellet. Ne vero gratis omnino differere, & ad vetera tantum ac longinqua nimis *libelli auctorem* semper remittere videar, recentiorum aliqua (non enim omnia possum) Auctorum indicabo, quorum pleraque apud te, eruditissime Sitone, reliqua penes ornatissimum virum & Egregium I. C. Franciscum Putheum de Perego accurate satis perlegi. Ii ergo, præter sexcentos alios, quos in evincenda Gentis suæ nobilitate fidissimam Corii auctoritatem in actis adhibuisse vidi, toto annuente Collegio, sunt sub annis

1678. Comes Ferdinandus Abduanunc S. R. E. Cardinalis.

1673. Franciscus Alciatus.

1684. Hieronymus Maria Alitprandius Cæsareus Comes Palatinus,

Dissertatio : 63

- nus, ac Reg. Loc. Ten. hoc anno 1712.
1670. Comes D. Philippus Archintus nunc Regius Senator, & Princeps S. Angeli in Regno Neapolitano.
1675. Comes Marcus Arefius dein Magistratus Ordinarii Præses.
1698. Joannes Antonius ex Capitaneis de Arfago.
1677. Joseph iterum Mediolanensis Urbis Præfectus, ac Marcus Nazarianæ Basilicæ Præpositus, Fratres de Barbavariis.
1663. Ludovicus Barbianus de Belzofio Comes Belzofii, & Confluentiæ Dominus &c.
1696. Joannes Besutius.
1685. Marchio Daniel Biraghus.
1690. Marchio Franciscus Benignus, & Abbas D. Carolus Fratres de Bossiis Cæsarei Comites Palatini.
1672. Comes Antonius Burrus ex Regio Quæstore Senator.
1612. Cæsar Burrus abnepos ex Fratrem quond. Elisabethæ Burræ Matronæ celeberrimæ, ac
Ge-

- 64 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 Genitricis Bernardini Corii histo-
 rici nostri &c.
1681. Joannes Baptista Caimus.
 1696. Joannes Bapt. Gaspar Cai-
 mus Publicus Moralis Philo-
 sophiæ Lector in Canobiana
 Academia.
1663. Carolus Camillus Carcanus.
 1700. Paulus Camillus Carcanus.
1644. Danesius Casatus Senator &
 Regens, ac Regius Visitator
 in Regno Neapolitano.
1672. Joannes Paulus Casatus dein
 Urbis Præfectus.
1704. Aloysius Abbas & Alexan-
 der Fratres de Castillioneis,
 Cæsarei Comites Palatini.
1671. Alexander a Castro Sancti
 Petri.
1691. Petrus Antonius Chalchus
 nunc Regius Advocatus Fisca-
 lis Generalis.
1663. D. Sigismundus Chalchus
 nunc Regius Senator emerit-
 us.
1653. Joannes Jacobus Corius Co-
 mes, & ex sexaginta Mediol.
 Decurionibus.

Dissertatio. 65

1620. Fabricius Cotta ex Confeudd.
Cellæ &c.

1709. Lucius Hadrianus Cotta ex
Condominis Cellæ ut sup.

1696. Petrus Cotta Regius Feuda-
tarius Vallis Cuviaë.

1692. Rainerius Cotta ex Condo-
minis Cellæ &c.

1663. Marchio Æneas Cribellus
S. Cæsareæ Majestatis Came-
rarius.

1660. Joannes Baptista Cribellus
nunc Serenissimi Parmæ ac
Plac. Ducis Consiliarius.

1682. Alexander Crucejus dein
Cremonæ Episcopus.

1707. Cæsar de la Cruce.

1658. Abbas Hieronymus Cufanus
Reg. Feudatarius Chignoli &c.

1670. Joannes Baptista Cuttica.

1663. Joseph Maria Dugnanus Re-
gius Feudatarius Terrazani,
ac Decurio.

1614. Gabriel Ferrerius.

1665. Camillus de Capitaneis de
Figino.

1648. Franciscus Glussianus Advo-
catus Consist. in Urbe.

1600.

66 *Jo: Pauli Mazzucheli*

1600. Marchio Petrus Paulus Glus-
fianus .

1653. Oldradus Maria Lampugna-
nus ex Comitibus Trecati &c.

1669. Comes Alphonsus Litta Sa-
cri Rom. Imperii Consilia-
rius .

1703. Gaspar Marlianus .

1705. Joseph Marlianus Abbas .

1647. Guidus Antonius Mazenta
Marchio , ac Regius Quæ-
stor .

1697. Marchiones D. Gaspar In-
spector Generalis Exercituum,
ac Rei tormentariæ Status
Mediol. & Abbas D. Anto-
nius Maria Sereniss. Electoris
Palatini Internuncius , Fratres
de Melitiis .

1663. Carolus Franciscus Mirabilia .

1682. Joannes Stephanus Mirabi-
lia Cribellus in Palatino Gy-
mnasio Legum Professor .

1662. Carolus Cæsar Morigia dein
Urbis Mediol. Præfectus .

1694. Thomas de Nava .

1668. Joannes Baptista Orrigonus
Reg. Feudatarius Vedani &c.

1663.

Dissertatio. 67

1663. Marchio D. Cæsar Paganus
inde Regius Senator, & ex
LX. Mediol. Decurionibus,
ac Sereniss. Electoris Palatini
Internuncius.
1668. Marchio Alexander Parra-
vicinus.
1686. Antonius Petrasancta ex Re-
giis Feudatariis Burgi Cantu-
rii.
1676. Firmus Porrus nunc Vica-
rius Provisionum Mediol.
1676. Comes Antonius Maria Pu-
sterla.
1673. Comes Joseph Pusterla.
1665. Marchio Franciscus Putheo-
bonellus Regius Quæstor Ma-
gist. Extraord.
1688. Lucas Putheus de Perego
Eques Cæsareus.
1660. Sebastianus Resta.
1652. Pyrrhus Augustinus de Ca-
pitaneis de Scaloè Regius
Quæstor ac Comes.
1680. Abbas Bernardinus Scottus
nunc S. R. Rotæ Audi-
tor, & Almæ Urbis Guber-
nator.

68 *Jo: Pauli Mazzucheli*

1661. Ludovicus Septala dein Cremonæ Episcopus.
1668. Comites Federicus & Joannes Antonius Fratres de Sicis.
1650. Comes Hieronymus Simoneta.
1668. Comes ac Baro D. Christiernus Stampa de Leyva.
1660. Marchio Carolus Hestor Terzaghus.
1688. Comes Galeatius Maria Varifius de Rosate.
1708. Albertus Vicecomes de Aragonia, Regius Feudatarius Olegii &c.
1675. Franciscus Vicecomes ex Condominis Invorii Inferioris &c.
1682. Comes Galeatius Vicecomes de Somma, postea Presbyter Oratorii S. Philippi Nerii Romæ, ubi maxima sanctitatis fama obiit anno 1707. die 27. Aprilis.
1669. Marchio Hercules Vicecomes de Somma Archiepiscopus Damiatæ.
1671. D. Joannes Galeatius Vice-

Dissertatio. 69

cecomes de Somma Regius
Senator.

1666. Joannes Maria Vicecomes
de Rozano Metropol. Mediol.
Præpositus.

1671. Thomas Vicecomes de Cren-
na ex Feudatariis Crennæ &c.

1697. Urbanus Vicecomes ex Con-
dominis Massini.

Ne tamen ita jejune latissima hac
in materia procedat dissertatio mea,
fuse aliquantulum nonnulla etiam
indicare operæ pretium reor; & si
quis forsitan hæc olim scripta evol-
vet, proderunt sane ipsi ad plane
dijudicandum, an mendacis & du-
biæ fidei ignominia notandus sit hi-
storicus noster. Anno itaque 1670.
in cooptatione Philippi Mariæ Vi-
cecomitis, postea Regii Quæstoris,
genesim suam deducens ab incly-
to Mediolani Principe ac Domino
Barnaba Vicecomite Tritavi sui
avo, & ab Hestore Vicecomite Me-
diolani Duce constituto, Tritavi
sui Patre, unica Bernardini Corii
fides his super rebus demonst-
rans in judicium adducta fuit, & a
pru-

70 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 prudentissimo Collegio suffragiis
 omnibus comprobata in hæc ver-
 ba: *Ex dicto Illustrissimo D. Berna-*
bove ortus est Magnificus & generosus
Miles D. Hestor pater Tritavi, &
iste fuit constitutus Dux Mediolani,
ut dicit Corius fol. 238. ubi legitur,
quod dum Frater Bertus Caccia E-
piscopus Placentiæ perorabat in Ec-
clesia majori, ubi erat prædictus He-
stor, in detractionem demortui Ducis
Joannis Mariae Vicecomitis, nonnulli
attulerunt ad prædictum Hestorem cla-
ves Civitatis, Vexillum Reipublicæ,
& sceptrum, & cum solemnitate fuit
constitutus Dux Mediolani. Sola quo-
que Historici Corii auctoritas, non
secus ac instrumentorum fides, a
sapientissimo Collegio approbata un-
dequaque fuit anno 1678. in coo-
ptatione Marchionis D. Pyrrhi,
nunc Excellentissimi Mediolanen-
sis Provinciæ Supremi Cancellarii,
& D. Francisci Regio-Pontificii in
Mediolanensi Dominio Æconomi
Generalis, Fratrum de Vicecomiti-
bus, qui spectatissimam trahunt
Familiam suam a prænobili stipite
 Ma-

Dissertatio.

71

Magnifici D. Leonardi Vicecomi-
 tis, geniti ex Sacramoro Viceco-
 mite Filio Barnabæ Mediolani Do-
 mini, ac Tritavo eorundem per-
 illustrium Fratrum petentium ut
 a Collegio cooptarentur. In actis
 enim habetur. *Facturi igitur nobi-
 litatis experimentum altius quam a
 Leonardo Sagramori Vicecomitis filio,
 ac nepote Barnabovis Mediolani Do-
 mini (Corius Histor. Patriæ fol. 195.
 tergo) genus suum non deducunt,
 cum nota lippis & tonsoribus usque
 adeo sint antiquiora hujusce gentis or-
 namenta a Patriæ scriptoribus poste-
 ritati demandata, nec ulla indigeant
 narratione, quæ usque in hanc diem
 undique sunt oculis subjecta fidelibus.*
 Sed quod mihi primo recensendum
 loco erat, idem amplissimum Col-
 legium in actis ac testimoniis No-
 bilitatis Familiæ I. C. Alexandri
 Corii anno 1660. Bernardini Co-
 rii Historici, ejusque Patris Mar-
 ci fidem ac præclara gesta hisce ver-
 bis delata publice approbavit: *Ber-
 nardinus Corius vernaculæ linguæ præ-
 stantissimus Historicus hujusce Provin-
 ciæ*

72 Jo: Pauli Mazzucheli
 ciæ *Annales a veteribus seculis refe-*
rens summa cum fide & industria sem-
piternæ hominum memoriæ tradidit.
Marcus Corius, cujus opera post mul-
tas legationes Franciscus Maria Sfor-
tia ipse sævientibus Gallis cupiens
pristinam constituere benevolentiam cum
Adurnio & Fregosio dissentientibus
usus fuit, qui id minus feliciter sus-
ceptum confecit, pauloque post Gal-
lorum sanguine glorias Dux sibi pa-
ravit immortales &c. Is Gubernator
Comi fuit, & priores obtinebat par-
tes apud Franciscum Sfortiam, cui
virtus & integritas Marci nota erat.
Cor. fol. 953. Verum quid ulterius
progredior, si nullum fere apud
nos probatæ nobilitatis genus oc-
currit, seu præstantissimi Decu-
riones spectentur, seu Equites
Hierosolymitani, seu nobiles Phy-
sici, seu alii cujusque Ordinis
ac Religionis, in quo tanquam
indubitata passim Corii fides non
fuerit plenis calculis, & ubique
gentium pro tempore commen-
data.

Ad Patricias itaque Mediolanen-
 sis

Dissertatio. 73

refe. sis Civitatis Familias diligenti &
 sem. intenta animadversioe perpende-
 idit. re spectat, an mutæ omnes pati
 mul. debeant rancida illa adversus Co-
 Sfor. rium, ac emortua Hieronymi Vi-
 niens dæ diæteria in vulgus hodie revo-
 cum cari, typisque in Urbe nostra da-
 ribus ri, quasi fide omnium dignissima,
 sus. nec ulli amplius dubitationi obno-
 Gal. xia. Scribit enim *libelli auctor*, ut
 pa. supra jam vidimus: *Novane fortas-*
 ator *sis hæc erant* (scilicet mendacem
 par. ac dubiæ fidei scriptorem esse Ber-
 cu. nardinum Corium) *ignota forte te*
 rat. *doctioribus Parentibus nostris, Avis,*
 rius *Abavis?* & infra exclamat: *neque*
 pud *hæc scripta contra Corium prolata ab*
 oc. *homine nequam, vel Historicorum,*
 ecu. *vel temporum ignaro; sed ab Epi-*
 ites *sco doctissimo, eruditissimo: uno ver-*
 hy. *bo a Hieronymo Vida.* Quæ tamen
 inis & quanta Mediolanensis Urbis Ma-
 am gnalium pars, quantaque insignio-
 non rum apud nos Gentium gloria ad
 que nihilum recidet, si mendax anci-
 en. pitisque fidei historicus censendus
 en. est Corius, ut in Poetæ Vidæ tu-
 tela & præsidio latens, quasi e sa-

74 *Jo: Pauli Mazzucheli*
 crario, exclamat scientissimus li-
 belli auctor. Quam turpiter hinc
 millies errasse nobilium Physicorum
 Collegium fatendum est, quod in
 plurimorum cooptatione præ ocu-
 lis haud unquam habuit nutantem
 Corii famam, ut eam merito, tan-
 quam mendacem, ex documento-
 rum numero, quæ nobilitatis te-
 stimonium perhibere possunt, re-
 jiceret. Quam fœde etiam Sapien-
 tissimum Jurisperitorum Mediola-
 nense Collegium errasse dicendum
 est, cum ignorans quæ ad amici
 nostri præscriptum a declamatore
 Vida omnino perdiscenda erant,
 suum Bernardini scriptis sæpissime
 chirographum appinxit. Quam im-
 prudenter quoque sacram Meliten-
 sium Equitum Religionem, alios-
 que præclarissimos Nobilium viro-
 rum ordines errasse affirmandum
 est, cum nunquam Corii fidem ut
 dubiam, ac mendacem in civium
 nostrorum cooptatione repulerint.
 At si forsitan in approbanda histo-
 rici nostri auctoritate sapientissima
 tum Physicorum cum Jurisperito-
 rum

Dissertatio . 75

rum Collegia , alicorumque præ-
 cellentium Ordinum judicia non
 errarunt , respondeant ipsa quam
 citissime libelli auctori , nequam in-
 scitiæ notam , & infamiæ labem
 apud terrarum orbem filendo in-
 currant . Respondeant etiam novo
 huic historiæ restitutori incly-
 tæ avorum sanguine & gestis Me-
 diolanenses Familiæ , ac præsentis-
 simo nobilitatis suæ , vel antiqui-
 tatis in dubium revocandæ pericu-
 lo mature occurrant , caveantque
 cito nequid detrimenti , inulta re-
 rum veritate , Respublica patiatur .
 Ad Regios quoque Ticinensium
 animos pertinet , quid hac in cau-
 sa agendum sit , serio disquirere .
 Cur enim *libelli auctor* nos hodie
 laceffit , ut aliquando tandem ad
 convicia in Corium a Vida proje-
 cta responsiones edamus , nisi quod
 ea , quæ jam satis diserte a Papien-
 sibus responsa sunt , nullo penitus
 loco habet , ac si tam inclyti cives
 imprudenter rebus se se peroran-
 do immiscere ausi fuissent , quarum
 scientes ac periti non essent ? De-

76 *Jo: Pauli Mazzucheli*

fendant igitur ipsi acriter gloriosissimos Majores suos, qui si ingenium & opes pro patriis focis ea in lite devovere, paratissimi etiam mortem subire, deserendi profecto nunc a nepotibus non sunt, immo potius ad extremum usque propugnandi, ut aliqua saltem ex parte maximis eorum satis laboribus, ac meritis fiat.

Interim miseret me non infirmitatis modo, qua *libelli auctori* mentem de more calamo præveniens adversus me scripsit, verum etiam infelicitatis, qua ne fortuito quidem aliquid veri scribere potuit, quasi omnia fingendi animo falsa proferre statuisset. Ait enim misellus Vidæ Episcopi declamationes in Urbe nostra propositas coram Principe fuisse, coram quoque Senatu; qua tamen vultus ad furorem compositi asperitate, quo incredibili animorum omnium motu fuerint hinc inde exceptæ, nihil ait, cum dictum illud de lupo *nec jus nec pharmacum* in ipso penitus hæreat. Et sane nemo apud nos fuit,
qui

qui eas statim indignas lectu non
judicaret, nemo qui eas in angu-
lum stomachatus non rejiceret,
nemo qui eas veluti sordium om-
nium cloacas non execraretur.
Regia vero Ticinensis Urbe tota
adeo efferbuit, ut jam syngrapha
ad duellum provocatoria Cremonen-
sibus mittere nonnulli moliren-
tur, ceteris ad arma utcumque in
iplos concurrere & bella gerere pla-
ceret. Quam ob rem postea con-
fugit etiam fortissima civitas ad
Ducem Ferdinandum Gonzagam
Mediolanensis Provinciae Guber-
natorem, qui extemplo sedatis
compositisque pro auctoritate sua
paulisper omnium animis, petiit
inde ab urbe Cremona, an libel-
lus ille, quo tot circumundique
tumultus oborti fuerant, commu-
ni consilio exaratus, typisque e-
missus fuisset? Hæc autem atque
alia longe plura non in lunari mun-
do, nec in somniorum archivis,
ubi res suas amicus noster conscri-
billare frequentissime solet, repe-
riuntur, sed apud Julium Saler-

78 Jo: Pauli Mazzucheli
 num ; qui in Oratione secunda
 MS. pro Papiensibus inquit : Me-
 ministris, opinor, omnes quid actum sit
 eo tempore, quo Urbs nostra ignomi-
 niam sibi hanc non ferendam putans,
 ab Excellentissimo Principe postula-
 vit, ut sibi fortium virorum more,
 armis adversus hanc injuriam veni-
 re liceret. Nam cum Princeps se-
 dandum sibi hunc motum pro sua
 prudentia desumsisset, recepissetque
 se urbis nostræ dignitati consulturum,
 interrogari populum Cremonensem jus-
 sit, an eum librum communi consilio
 edendum curassent? At illi re dili-
 genter perpensa, quod futurum vide-
 rent, ut graviter pro rei indignitate
 multarentur, tandem aliquando timi-
 di trementesque responderunt, publi-
 ce quidem a principio uni ex suis,
 quem doctissimum atque optimum vi-
 rum putarent, hanc provinciam da-
 tam, ut urbis suæ laudes, quantum
 posset, literarum monumentis illustra-
 ret; quod vero is impudentius in ma-
 ledicendo fuerit debacchatus, in eo
 nullam suam præterquam negligen-
 tiam, culpam esse, qui non emenda-
 tum,

Dissertatio. 79

rum, ac ne lectum quidem librum edicurraverunt, quod illius sui Oratoris iudicio probitatique fiderent &c.

Non hisce tamen celeberrima concertatio illa finibus tota conclusa est. Nam Excellentissimus Princeps, & Senatus amplissimus, ut satis justitiæ legibus facerent, & læso aliorum honori pro munere suo consulerent, jusserunt Orationes eas publice manu carnificis concremari & deleri in foro, ubi extremum de reis supplicium sumi laqueo solet, ac sub patibulo ipso, quod ea die ex Principis & Senatus imperio erectum fuit, nequid scilicet deesset, quo ultima infamiæ nota libello illi tam contumelioso inuri posset. Hoc autem æquitatis & justitiæ maximum documentum laudes omnium in urbe nostra adeo promeruit, ut earum strepitu adhuc resonet Insurbria tota. Nemo tamen magis gavisus hujusmodi spectaculo fuit, quam Ticinensis populus, in quem tota convitiatorum plaustra evomuerat iratissimus Declamator, nul-

80 *Jo: Pauli Mazzucheli*

lius sane rei oblitus, quæ æternum
 ipsi poterat dedecus importare.
 Quamobrem præ lætitia vix ipse
 se capiens Salernus, in earum A-
 ctionum Auctorem loco supracit.
 his verbis exclamat: *Itaque dignum*
tui consilii exitum tulisti, qui eum
librum, ex quo civitati tuæ ampli-
ficandæ dignitatis suæ spem dede-
ras, & a doctis viris rejici, indi-
gnumque lectu judicari, & eundem
librum Excellentissimi Principis Am-
plissimique Ordinis decreto aboleri ab
omni memoria, atque in foro, sub
furca, loco nocentum suppliciiis desi-
gnato, ipse tui funeris spectator con-
cremari comburique vidisti. Illud mi-
bi vestrum decretum P. cumulum
gaudii attulit; ille me ignis mihi
restituit, ac plane beavit; illa mihi
flamma lætissima illuxit; ille splen-
dor, tamquam ex tetri funestique
monstri rogo excitatus mitigavit dolo-
rem, indignationem sedavit ac sustu-
lit &c. Hæc olim contra Vidam
peracta sunt, & quidem non clam,
nec apud Indos, nec apud Infe-
ros, sed in Italia, quodque am-
 plius

Dissertatio. 81

plius est in urbe nostra, in infami foro, quod vulgo dicitur *La Vedra*, jubente Principe, jubente Senatu, innumeris undequaque gentibus ad id spectaculi confluentibus. Qua igitur fronte scribit *libelli auctor* memoratis supra dictis in Corium turpiter ejectis Mediolanensem Senatum adversatum nequaquam fuisse, non obstitisse, neutiquam repugnasse. Grande profecto scelus est talia vel leviter suspicari de amplissimo atque integerrimo perillustrum adeo Virorum Ordine, cum Justitiæ leges vel apud Barbaros severissime in famosos libellos animadvertendum præscribant. Longe tamen deterius flagitium est typis Mediolanensibus emittere orbique toti evulgare apud nos olim fuisse Patres conscriptos adeo sui muneris oblitos, ut maledictis, falsisque, & calumniosis contra nobilissimum civem ac de Patria maxime meritum chartis reluctati non sint. Ultimum vero scelerum est e mentita hæc spargere deliramenta, cum libellum Vi-

82 *Jo: Pauli Mazzucheli*

dæ utpote famosum igni publice ex Senatus consulto ac ordine demandatum fuisse, ii nunc quoque sciant, qui ad nos ex Vallis Tellinæ tabernaculis, & ex Breunorum tuguriis frequentes venire solent, ut se minuta mercedula nobis locent ad deferenda onera omnibus expositi, quique etiam sub hyemis adventu maxime, ex eadem Tellina Valle ad verrenda nostrarum domuum fumarum descendunt. At si *libelli auctor*, qui in foro vivit, ea usque ignorat, quæ tanto strepitu in foro acta sunt, regnante invictissima Austriadum Domo, discat hinc orbis, quæ fides ipsi adhibenda, ubi de Carolingiæ stirpis ætate loquatur, ubi Langobardorum tempora scribendo evolvat, ubi se Gothici Regni gestis immisceat.

Ceterum rideo infantiam hominis, qui exhibilando facile artificio Hieronymum Vidam in historicarum rerum cognitione, quibus nunquam operam dedit, efferre conatur, ut Bernardinum Corium
de-

84 Jo: Pauli Mazzucheli

post cineres gloria accedat . Scio quoque in tam insignis Poetæ laudem varia diversi moduli nummismata circumferri , quorum aliqua ejus effigiem in antica præferunt cum inscriptione : *Hieronymus Vida* ; in postica vero parte eminens Pelagus videtur cum lemmate : *Quos amarunt Dii* . Alia denique scio , & libentissime fateor , quæ omnia abunde satis evincunt , quantum in poetica facultate excelluerit , ut etiam Christiani Virgilii nomine passim insignitus occurrat . At me simul non fugit neminem porfus ad diem hanc ipsum Historiarum cognitione laudibus extulisse : immo potius hujusmodi rerum imperitissimus ostenditur a Bernardo Sacco Patritio Ticinensi , qui in ejus actiones pro Cremonensibus editas acerrime more suo invehitur , ut jam alias innui . Quid ergo exclamat libelli auctor : *Neque hæc scripta contra Corium prolata ab homine nequam , vel Historicorum vel temporum ignaro ; sed ab Episcopo doctissimo , eruditissimo : uno verbo a*
Hic.

Dissertatio. 85

Hieronymo Vida. Putabat olim Bibliopola M. Annæum Lucanum, quia Pharsaliam versu scriptam cernebat, in Poetarum numero locum habere, ex quo contra plurimum eum deiciebant, cum historiam potius composuisse videretur, quam Poema. Unde apud Martialem loquens ipsemet Lucanus inducitur.

Sunt quidam, qui me dicunt,
non esse Poetam:

At, qui me vendit, Bibliopola
putat.

Contra M. Hieronymus Vida inter melioris notæ Poetas merito recensetur: nec ei Mediolanensium aliquis debitam hanc gloriam in dubium unquam revocavit, quamvis perhorrendis Corii nomen conviciis obruerit. Humanæ siquidem imbecillitati condonanda sunt multa ejusque maxime ætati, qua non corporis modo vires, sed etiam mentis deficiunt. Immo laudatum epica in facultate a plurimis nostrorum civium Vidam comperio, quos inter locum habet quoque
cla-

86 *Jo: Pauli Mazzucheli*

clarissimus Vates, ac celeberrimus Mathematicus P. Thomas Ceva, qui unus pro decem millibus computandus. At *libelli auctor* Vidam Historiarum laude insuper ornatum putat, quia nonnihil ad annalium memorias pertinens in declamationibus suis attingit: quo tamen præconio ne Arisius quidem eruditorum Cremonæ Princeps Vatem suum affecit, licet nihil ac nihil omnino silentio prætermiserit, quod ad ejus nomen augendum aliqua via sed recta conduceret. Historicarum vero cognitione rerum imbutum *libelli auctor* Albensem Episcopum solummodo facit, quantum vix satis est, ut jurgiis adversus historicum nostrum prolatis fidem conciliet, & vera esse demonstraret, quæ vera esse vellet, ut Corii famam tandem convelleret: adeoque vociferatur: *neque hæc scripta contra Corium prolata ab homine nequam; vel Historicorum, vel temporum ignaro; sed ab Episcopo doctissimo, eruditissimo: uno verbo a Hieronymo Vida.* At multo æquius sane

Dissertatio. 87

fane ad infringendam hujus antiquorum censoris fiduciam mihi exclamare licet : neque hæc Hieronymi Vidæ scripta igni publice damnata ab iniquis Judicibus, vel historicorum, vel temporum, vel legum ignaris ; sed a Patribus nobilissimis, eruditissimis, sapientissimis: uno verbo ab Excellentissimo Mediolanensis Provinciæ Senatu, cujus laudes eo prorsus anno, quo flammis traditus Vidæ libellus, attigit Majoragius in lib. de Sen. Rom. cap. 24. his verbis : *Nam longe felicioribus auspiciis hoc tempore, multoque puriori fide, religione, sanctitate, Senatus hic noster Mediolanensis justitiam exercet, æquitatem tuetur, in commune bonum consulit : ita bonitate sua clementiam temperat, ut debitæ severitatis non obliviscatur ; ita prudenter ac sapienter Rempublicam administrat, ut omnibus summis, mediis, infimis sint omnia grata, quæ facit. Non igitur mirum si hujus ordinis gravitas, constantia, fides, præstantia, in Rep. tuenda cura, atque prudentia*

88 *Jo: Pauli Mazzucheli*
tia omnium mortalium fama celebran-
tur. Nihil enim est tam arduum at-
que difficile, quod non hic ordo vere
sanctissimus atque optimus & consilio
regat, & integritate tueatur, & vir-
tute conficiat. Pro ratione autem
 eorum temporum inter Senatores
 recensebantur etiam Joannes An-
 gelus Arcimboldus Archiepiscopus
 Mediolanensis, Joannes Simoneta
 Laudis Pompejæ Episcopus, Phi-
 lippus Castillioneus Protonotarius
 Apostolicus, & Abbas Commenda-
 tarius S. Abundii Novocomi, ac
 Franciscus Casatus summæ venera-
 tionis Præsul, qui omnes Religio-
 sissimi Viri in medio Senatu af-
 fuerunt, cum ab eodem decretum
 est actiones illas ignominiose flam-
 mis esse devovendas. Hæc unica
 ac tota ratio est, qua numquam
 cives nostri in refutandis Vidæ di-
 cteriiis operam & oleum perdere
 voluerunt. Satis enim superque
 ipsis responsum arbitrati sunt a car-
 nifice, jubente Senatu Sapientissi-
 mo, satisque cautum Bernardini
 Corii famæ teterrimo eo spectacu-
 lo,

Dissertatio . 89

lo, post quod nemo quidem jure a nobis responsionem exposcere potest, nisi prius de injusta sententia Senatum criminari audeat. Nec ego sane unquam contra Vidam insurrexissem, nisi *libelli auctor* natus febriculosa sua eruditione ad res quietas turbandas, excitandosque tumultus, novissime asseruisset tot putidis contumeliis nihil repugnasse Mediolanensem Senatum. At bone Deus! Quomodo iis Senatus non repugnare potuit, si ex officio suo, cui nunquam defuit, repugnare omnino debebat? Agebatur enim de cive præclarissimo, quem vita functum ideo injuriis omnibus tantum obruerat adversarius, quod summe diligens in scribendo veritatem abdere, vel mendacio contaminare noluerat. Agebatur de Viro Jurisperitissimo, ac nobilissimo Urbis nostræ Decurione, qui jussu publico totus congerendis rerum gestarum memoriis insudarat. Agebatur de spectatissimo Annalium Scriptore, cujus tanta apud æquos rerum æstimatores

90 *Jo: Pauli Mazzucheli*

res ac judices, jam erat fama, ut
celebris Diamans Marinonus, Se-
nator Cæsareus electus, mortuus
anno 1548. in MS. Lib. de Orig.
Urb. Mediol. & Nobil. Famil. exa-
raverit: *Prodiit & Bernardinus Co-
rius vernaculus annalium Urbis no-
stræ scriptor diligentissimus.* Ageba-
tur denique de Patria ipsa, cujus
antiquiora, magisque illustria, ac
posterorum admiratione digna ex
variis hinc inde tabulariis extracta
monumenta primus omnium Co-
rius in lucem ediderat. Insuper
quomodo sanctissimus Ordo tot
maledictis & opprobriis non repu-
gnare poterat, si cum Gente Co-
ria nonnulli Patrum arctissima con-
juncti affinitate erant, qui solo
naturæ instinctu reclamare haud
parum sane debebant, ceterosque
ad humanitatem aliquam permo-
vere, præsertim cum teste Vida
fere omnes eum pro Patria elabo-
rantem agnovissent. In vivis etiam
tunc erant Bernardini Corii Filii
Marcus Antonius & Joannes Fran-
ciscus, Viri præstantissimi, quos si
stipi-

stipites fuisse credit amicus noster
 in optimi genitoris injuriis, se ca-
 ptum judicio fateatur, oportet,
 cum non modo vera, sed verifi-
 milia quoque ignoret. Tandem
 Corios præcipui Mediol. equites
 cognatione tunc temporis attinge-
 bant, quos inter proximiores erant
 Burri, Piolæ, Platti, Fagnani,
 Tabernæ, Cruceii, Glusiani,
 aliique, quibus, facillimum est in-
 telligere quanto dolori fuerint ac
 offensioni asperrima jurgia illa in
 honestissimum sibi que cognatum
 scriptorem prolata. Quomodo ita-
 que Senatus tam putidis insanisque
 dictariis non repugnare potuit, si
 ex officio suo, & tot perillustrium
 gentium animos sedaturus repugna-
 re omnino debebat? Cur ergo *li-*
belli auctor clamat: *Novane fortassis*
hæc erant (dubiæ nimirum fidei, ac
 mendacem scriptorem habitum fuis-
 se Corium) *ignota forte te doctioribus*
Parentibus nostris, Avis, Abavis?
 Fateor ingenue: novum non est
 de mendacio ancipitique fide po-
 stulatum fuisse Mediol. Historicum.

At

92 *Jo: Pauli Mazzucheli*

At qui primus hæc in lucem edidit, vidit etiam ejusmodi scriptum carnificis manu incensum, licet sui seculi Poetarum Princeps esset, licet maxima in dignitate constitutus viveret, licet ingravescenti ætate sua veniam aliquam promereri videretur. At quid *libelli auctori* eveniendum sit, non arduum fortassis est divinare, cum eadem, quæ incensa fuerunt, iterum excitet, veluti oracula Dodonæa, quibus aperiendum sit caput, fingatque ulterius ab Excellentissimo Senatu nostro approbata, nisi positive (ut scolasticorum vocibus utar) negative saltem, non repugnando scilicet: quod quam injuriosum ac grave sit integerrimo Patrum nostrorum Ordini, ipsi judicandum relinquo.

Hæc nunc pro Corio, Sitone eruditissime, scribere optimum duxi: plurima tamen, quæ alioqui silentio prætereunda non erant, reservavi, ut si opus sit, recens in arenam descendam. Ubi enim de Patria, ac de Scriptoribus nostris

in-

Dissertatio. 93

injuste discerptis agetur , nullus
mihi certe finis unquam decertan-
di erit. Interim habes quæ pro
otio legas , & intermisso literarum
studio percurras . Vale . Mediolani
die 13. Februarii 1712.

